

Süstaslaalomi võistlused ja ohutuspäev panid Sindi kärestiku kihama

KAIRE ILUS
MERILIN AASLAID
SIIM PEETRIS

Rahvusvahelisi süstaslaalomi võistlusi Nordic Cup Estonia peeti mai viimasel nädalavahetusel Sindi kärestikul juba kolmandat korda, sama nädalavahetuse pühapäeval toimus teine Tori valla ohutuspäev.

Pärast Sindi kärestiku rajamist selgus, et veeohutus kärestikul vajab eraldi tähelepanu ja teadlikkuse tõstmist tugeva vooluga veekogu ohtudest, aga ka võimalustest seal turvaliselt toimetada. Päästjate, aerutajate ja valla kohtumisel sündiski mõte kogu perele mõeldud sündmusest, mis hõlmaks lisaks veeohutusele ka muid turvalisuse valdkondi. Seekord otsustati süstaslaalomi võistlused ja ohutuspäev koos pidada, et mitte takistada ehitustöid kärestikul. Väljakutse kaks erinevat sündmust koos korraldada võeti vastu sportliku hasardiga.

Nordic Cup Estonia 2023 tõi Sinti kokku rekordarvu osalejaid (84 individuaalstarti) ja osalevaid riike. Võistlejaid oli sel korral lisaks väga suurele Läti esindusele ka Poolast, Soomest, Iisraelist ja esmakordselt ka Leedust. Soomest oli meie kärestiku vett oma süstaga mõõtnud legendaarse Soome Taivalkoskeni keskuse juht Petri Voutilainen. Muidugi võistlesid ka meie kohalikud aerutajad. Esimesel võistluspäeval selgitati ühtlasi välja Eesti meistrid. Meeste klassi võitjaks tuli Tarmo Peiker (SK Pirita) ajaga 91,7 sekundit. Hõbedale tuli Siim Peetris Sindi aerutamisklubist. Tema kaotas võitjale üle kümne sekundi. Kolmandale kohale tuli Martin Peiker (SK Pirita), jäädes võitjale alla 19,7 sekundit. Martin tuli võitjaks aga juunioride arvestuses. Naiste arvestuses tegi nii täiskasvanute kui ka juunioride klassis puhta töö 11-aastane Marie Peiker, läbides võistlusraja 115,7 sekundiga. Täiskasvanute klassis järgnesid talle Marianne Klopets (VeeSlaalom MTÜ) ja Kersti Pärnamägi (SK Pirita). Juunioritest saavutas teise koha Sindi aerutamisklubi kasvandik Liisi Miil ja kolmandale kohale tuli Helene Jentson.

Võistluste teisel päeval peeti lisaks individuaalsetele ka meeskonna- ja kahese kanuu võistlusi. Eestlased said poodiumile kõigis kolmes paadiklassis. Võidukad meeskonnad komplekteeriti Sindi aerutamisklubi, MTÜ VeeSlaalomi ja SK Pirita

Sel aastal peeti Nordic Cup Estonia ja Tori valla ohutuspäev ühel nädalavahetusel

Fotod: Ivar Hütt

Liisi Miil meie vallast sai koos Martin Peikeriga kahekanuude arvestuses kolmanda koha

segameeskondadest ja kuldmedalid riputati kaela nii kanuu, meeste süsta kui naiste süstaklassis. Kahese kanuu klassis läks poodiumi kõrgeim koht Lätti, kaks järgmist astet täitsid Sindi aerutamisklubi ja SK Pirita paarid. Marie Peiker ja Siim Peetris saavutasid teise koha, oma debüütvõistlusega haarasid pronksi Liisi Miil ja Martin Peiker.

Pühapäeva keskpäeval oli kärestikuäärne inimestest tulvil. Jõel jätkasid sportlased võistlustel mõõduvõtmist, kaldal toimus Tori valla ohutuspäev. Ohutuspäevaks oli kokku tulnud rekordarv koostööpartnereid erinevatest asutustest, jõustruktuuridest ja vabatahtlikest ühingutest. Kõigi elamainute ühisosaks on turvalisuse ja ohutuse tagamine ning soov neid väärtuseid võimaliku suure hulgaga ühiskonnast jagada. Praktilisi ja põnevaid tegevusi jagus nii suurtele kui väikestele tule- ja veeohutusest, hädaolukordadeks valmisolekust, esmaabist, liiklusohutusest, keskkonna- ja loodusohust

jpm. Ohutuspäeva värvikamad hetked kulmineerusid vee- ja vabatahtlike demonstratsioonide ja vetelpäästekoerte etteastetega. Olulisel kohal oli ka info jagamine võimalustest panustada riigikaitse ja vabatahtlikuna kogukonda. Öhtu hakuks oli päikseline ilm, rahvarohkus ja suurepärase koostööpartnerid kinnitanud, et järjekordne ohutuspäev oli igati oma eesmärgi täitnud – ohutuse ja turvalisuse teemad jõudsid suure hulga inimesteni.

Sündmustel mõeldi ka keskkonnahoiule. Esimest korda katsetas vald prügi sorteerimisjaama kasutamist suuremal rahvusvahelisel sündmusel, pakendijäätmete vähendamiseks pakuti Sindi Veega koostöös tasuta joogivett.

Vallavanem Lauri Luur külastas pühapäevast kaksik-sündmust oma lastega ning tema sõnul olid süstaslaalomi võistlused ja ohutuspäev omavahel väga heas sümbioosis: „Tegevust oli täis nii vee- kui kaldapealne. See oli hea võimalus näidata, et Sindis saab olümpiaala har-

rastada ja samas juhtida tähelepanu sellele, kuidas nautida vett ja veesporti ohutult.“ Ka korraldajad tõdesid, et vaatamata mõningastele kõhklustele ja rohkem tähelepanu nõudnud logistikale täiendasid sündmused teineteist hästi. Järgmisel aastal plaanitakse need uuesti korraga läbi viia ja seda loodetavasti juba koos uue kärestikuraja avamisega.

Tori valla ohutuspäeva eestvedamine on usaldatud Sindi vabatahtlikele päästjatele eesotsas Rasmus Aaslaiuga. Teda toetasid meie valla kultuurikeskus ja teised abilisest vallast. Süstaslaalomi võistluste eestvedajaks on süstaslaalomistide aktiivgrupp, kes tuleb Sinti kokku Eesti eri otstest. Näiteks on võistluste peakohtunik ja professionaalse ajavõtu eest vastutaja Vahur Leemets Kadrinast, kes korraldas Tallinna lauluväljakul toimunud suusatamise MK-etappi. Üheks vabatahtlikuks korraldajaks on legendaarne Vohandu maratoni peaorganisator ja Eesti aerutamisföderatsiooni juhatuse liige Hillar Irves, kelle koduveed asuvad Lõuna-Eestis. Lisaks Siim Peetris Eesti aerutamisföderatsioonist ja Tarmo Peiker, kes on ka Sindi aerutamisklubi asutajad ja toetavad koos teiste slaalomi entusiastidega kohaliku süstaslaalomi kogukonna teket.

Täname kõiki, kes nii Nordic Cup Estonia kui ohutuspäeva õnnestumisse panustasid! Suur-suur kummardus kõigile vabatahtlikele, kes korralduses kaasa löid! Aitäh kõigile, kes ohutussõnumid endaga kaasa võtsid ja neid ka edasi jagavad.

Vaata pilte valla kodulehelt
www.torivald.ee.

Jalgratta- ja jalgteede rajamisest ning plaanitavatest teetöödest loe lk 3

Foto: Piia Salundi

Mis saab rajatud lilleniitudest, loe lk 4

Foto: Mart Meriste

Tubli õpilaste tunnustamisest loe lk 5. Pildil Tori põhikool

Foto: Haide Rannakivi

Lasteaedade tegemistest loe lk 6-8. Pildil Jänesselja laulu- ja tantsupidu

Foto: Kristi Kuusmik-Orav

Mitmel pool vallas tähistati lastekaitsepäeva, loe lk 7-9. Pildil Are rõõmsad lapsed

Foto: Pille Kuusik

VOLIKOGU ISTUNGIL

15. juunil

1. Infopunkt: Tori valla rohevõrgustiku uuring.
2. Võeti vastu Tori valla 2022. aasta konsolideerimisgrupi majandusaasta aruanne.
3. Võeti vastu määrus „Väljaspool kodu osutatavale üldhooldusteenusele suunamise tingimused ja kord“.
4. Võeti vastu määrus „Maa- ja metsamajanduse arendamise 2024. aastaks“.
5. Otsustati algatada detailplaneeringu koostamine Sindi linnas Pärnu mnt 49 ja Pärnu mnt 51a katastriüksustel.
6. Otsustati omandada tasuta osaühingult TPDC Tammiste külas asuva Lennuki kinnistu detailplaneeringu alusel moodustatav ligikaudu 1856 m² suurune transpordimaa sihtotstarbega katastriüksus koos katastriüksusel paiknevate, detailplaneeringu kohaselt väljaehitatud rajatistega.
7. Otsustati võõrandada elektroonilisel enampakumisel Tori vallale kuuluv korteriomand Sindi linnas Pärnu mnt 62a-1 alghinnaga 21 200 eurot.
8. Otsustati nõustuda Eametsa liivakarjääri maavara kaevandamise keskkonnanaloo taotlusega.
9. Kiideti heaks Tori valla arengukava aastani 2030 ja eelarvestrateegia 2023–2026 muutmise eelnõu ja suunati see avalikustamisele.
10. Infopunktid:
 - Arupärimine vallavane-male.
 - Ülevaade Pärnumaa kodutute loomade varjupaiga ehitustöödest.

Volikogu istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

TÄHTSAD TELEFONINUMBRID

Vallavalitsuse infotelefon **445 1881**

Hädaabinumber **112**
 Riigiinfo telefon **1247**
 Perearsti nõuandetelefon **1220**
 Lasteabitelefon **116 111**
 Ohvriabi kriisitelefon **116 006**
 Elektririkked **1343**

Transport

Pärnumaa bussiinfo **17 018**
 Üle-eestiline bussiinfo **12 550**

Tori valla piirkonnapolitseinikud

Jüri Paegle (Sauga ja Are piirkond): **5190 7093**
 Piret Dreimann (Sindi linn ja Tori piirkond): **5770 3075;**
612 3551
 Veronika Soonmann (noorsoopolitseinik): **5787 5766**

Veevariid **5692 7960**

TULE RÄÄGI KAASA
TORI VALLA
ARENGUS!HEA VALLA
ELANIK, TULE
AVALDA OMA
ARVAMUST
PIIRKONNA
ARENDAMISEKS

Vallavalitsus tutvustab valla arenguplaane lähiaastatel ja pikemas perspektiivis. Elanike ettepanekud kogutakse sisendiks valla arengukava muudatusteks ja täiendusteks.

Ettepanekuid saab esitada ka kirjalikult tori@torivald.ee või Pärnu mnt 22, Sindi, Tori vald, 86705. Lisainfo www.torivald.ee/arengukava

KOHTUMISED
TOIMUVAD

1.08.2023
 Sauga musta maja juures 17.30

2.08.2023
 Taali vabatahtlike päästjate depoes 17.30
 Selja korvpalliplatsil 19.15

3.08.2023
 Are mõisa pargis 17.30
 Suigu seltsimaja ees 19.15

VALLAVALITSUSE ISTUNGITEL

3. mail – 24. mail

1. Kiideti heaks Tori valla 2022. majandusaasta aruanne ja otsustati see esitada volikogule kinnitamiseks.
2. Otsustati korraldada riigihange Tori valla teede ja tänavate pindamistöödeks.
3. Lükati tagasi väikehankete „Sindi Gümnaasiumi viie klassiruumi remonttööd“ esitatud kaks pakumust, kuna need ületasid hanke eeldatavat maksumust.
4. Lükati tagasi riigihankete „Pumptrack-i rajamine Sindi linnas“ esitatud neli pakumust, kuna need ületasid hankelepingu eeldatavat maksumust.
5. Otsustati korraldada avatud hanke-menetlusega riigihanked:
 - „Haljasala rajamine Sindi linnas“;
 - „Raamlepingu sõlmimine toiduainete ostmiseks Tori valla haridusasutustele perioodil 20.08.2023–19.08.2025“;
 - „Kuue ametiauto kasutusrent“.
6. Otsustati sõlmida aktsiaseltsiga Stokker müügileping Tori Haldusteenustele murutraktori ostmiseks maksumusega 23 300 eurot (lisandub käibemaks).
7. Nõustuti osaühinguga qualitis Ehitus sõlmitud ehituse töövõtulepingu muutmise, kuna Sindi selt-simaja rekonstrueerimisel on selgunud vajadus lisatöödeks. Lepingu maksumust otsustati suurendada 59 335 eurot (lisandub km).
8. Otsustati rahuldada vaie Pardi tn 4 kinnistu osas järelevalve algatamisest keeldumise otsuse tühistamiseks ning saata asi uuesti otsustamiseks arengu- ja planeeringuosakonnale.
9. Tunnistati kehtetuks Tori valla-valitsuse 22.02.2023 korraldus nr 125 „Tori Vallavalitsuse 15.02.2023 korralduse nr 94 „Katastriüksuse moodustamine detailplaneeringu alusel“ muutmise“.
10. Kehtestati detailplaneeringud:
 - Sauga alevikus Jänesselja tn 22 detailplaneering;
 - Tori alevikus Muraka tee 1 detailplaneering.
11. Otsustati taotleda Tori valla kasuks isikliku kasutusõiguse seadmist osaühingule Ek Trans Tammiste külas asuvalle Kastani tee 3 kinnistule rajatavate sademeveekraavide toimimise tagamiseks.
12. Nõustuti Muraka külas asuva Väike-Songa, Tammiste külas asuva Raudsepa tee 2, Tabria külas asuva Kogeri ja Lepplaane külas asuva Saviste katastriüksuste jagamisega.
13. Nõustuti Kildemaa külas asuvas Põllu, Penuja, Ooresoo ja Soo katastriüksuste vahelise piiri muutmise ning otsustati määrata piirimuudatuse tulemusel moodustatavate katastriüksuste lähiaadressid ja sihtotstarbed.
14. Otsustati anda jalgpalliväljaku ja selleks vajalike rajatiste ehitamiseks MTÜ-le Tammiste Sports Club tasuta kasutusse Tammiste külas Kellukese tee 3 asuva kinnistu 7500 m² suurune osa.
15. Otsustati võtta tasuta kasutusse Seljal asuv Selja Koolitee 17 kinnistu 300 m² suurune osa avaliku märguväljaku rajamiseks.
16. Anti nõusolek Sauga alevikus asuva Jänesselja tänav L17 katastriüksuse riigi omandisse jätmiseks ja määrati katastriüksuse uueks aadressiks 4 Tallinn-Pärnu-Ikla tee L6.
17. Otsustati seada tähtajatu sundvaldus:
 - osaühingu Elektrilevi kasuks Tammiste külas asuvatele kinnistutele elektripaigaldiste rajamiseks;
 - osaühingu Elektrilevi kasuks Sindi linnas Jaama tänav katastriüksusele elektri- ja sidepaigaldise rajamiseks;
 - osaühingu Enefit Connect kasuks Sindi linnas asuvatele korteriomanditele side maaliini ja sideehitiste rajamiseks.
18. Kinnitati viis restaureerimistoetuse saajat.
19. Kinnitati ühe 2022. a hajaasustuse programmist rahastatud projekti lõpparuanne ja otsustati toetus välja maksta.
20. Tunnistati kehtetuks Eametsa külas Tuhkru tee 1 kinnistule väljastatud ehitusluba.
21. Otsustati anda ehitusluba:
 - Sauga alevikus Pöösalinu tn 5 kinnistule büroo- ja laohoone ehitamiseks;
 - Murru külas Kooli kinnistul asuva hoone lammutamiseks;
 - Kilksama külas Vana-Männiku tee 3 kinnistule üksikelamu ehitamiseks;
 - Eametsa külas Tulika tee 8 kinnistule üksikelamu ehitamiseks;
 - Tammiste külas Sooviku tn 12 kinnistule kinnise soojussüsteemi rajamiseks;
 - Selja külas Saetööstuse kinnistul asuva nuumikute sigala rekonstrueerimiseks saetööstuse hooneks;
 - Tammiste külas Ojapealse tee 5 ja 7 kinnistutele üksikelamute ehitamiseks;
 - Sauga alevikus Keskuse tänav kinnistule veetorustiku ja reoveekanalisatsiooni rajamiseks;
 - Sauga alevikus Hirvela tänavale veetorustiku, reoveekanalisatsiooni ja sademeveetorustiku rajamiseks;
 - Eametsa külas Pärnu lennujaama kinnistul asuva terminali fassaadi rekonstrueerimiseks;
 - Päriveri külas Arutee kinnistule kinnise soojussüsteemi rajamiseks;
 - Suigu külas Tabria tee 4 kinnistule garaaži ehitamiseks;
 - Sindi linnas Mureli tn 28 kinnistule suvila/aiamaja ehitamiseks;
 - Tori alevikus Pärnu mnt 21 kinnistule ronimiskompleksi püstitamiseks;
 - Sauga alevikus Keskuse tn 6 kinnistule paariselamu ehitamiseks;
 - Tammiste külas Lõmpsi tee 5 kinnistule üksikelamu ehitamiseks.
22. Otsustati anda projekteerimistingimused:
 - Kilksama külas asuvalle Paiso kinnistule abihoone ehitamiseks;
 - Oore külas asuvalle Tiigi kinnistule elamu ehitamiseks.
- Tammiste külas asuvalle Männimetsa tee 20 kinnistule üksik-elamu ehitamiseks.
23. Keelduti projekteerimistingimuste andmisest Tori alevikus asuvalle Oore tee 7 kinnistule elamu ehitamiseks.
24. Kinnitati Sindi Pärnu mnt 62a asuva korteriomandi elektroonilise enampakkumise võitja pakkumise summas 33 000 eurot.
25. Otsustati öelda üles äriruumi üüri-leping Sindi Pärnu mnt 23a.
26. Otsustati kehtestada alates 1. septembrist seitsme Tori valla omandis oleva munitsipaalaluruumi üüri suurus.
27. Otsustati eraldada reservfondist 1186 eurot Sindi lasteaia sademevee ärakujuhistöödeks.
28. Otsustati suurendada 2023/24. õppeaastal Tammiste lasteaed-algkooli 1. klassi õpilaste arvu 27 õpilasele.
29. Sindi gümnaasiumi direktori ametikoha konkursi korraldamiseks moodustati viieliikmeline komisjon.
30. Otsustati rahastada kuue lapse-hoiuteenusel käiva lapse kohatasu, kes ei ole saanud kohta lasteaia.
31. Otsustati eraldada 300 eurot toetust Sindi laulukoorile transpordikulude katteks.
32. Otsustati eraldada MTÜ-le Kulsin 300 eurot Sindi laada korraldamiseks.
33. Anti avaliku ürituse korraldamise luba:
 - Sauga avatud noortekeskusele Sauga kevadjooksuks 13. mail;
 - MTÜ-le Pärnumaa Spordiliit Pärnumaa Võidupüha maratoniiks 22. juunil;
 - MTÜ-le Sindi aerutamisklubi võistlusteks Nordic Cup Estonia 2023 27.–28. mail;
 - Sindi avatud noortekeskusele lastekaitsepäeva tähistamiseks 1. juunil;
 - MTÜ-le Eesti Lipu Selts Eesti lipu päeva tähistamiseks Sindi 4. juunil;
 - Sauga avatud noortekeskusele Sauga perepäevaks 3. juunil;
 - Tori valla kultuurikeskusele Are Rõõmsate Laste Päevaks 2. juunil.
34. Kehtestati Tori valla raamatukogu haruraamatukogude ja Tammiste välisteenduspunkti lahtiolekua-ajad suveperioodil.
35. Määrati huvihariduse ja -tegevuse toetust summas 22 894,59 eurot 121-le Tori valla noorele.
36. Kehtestati väljaspool kodu osutava ööpäevaringse üldhooldusteenuse hoolduskulude katmiseks piirmääraks 550 eurot kuus teenuse saaja kohta. Piirmäär hakkab kehtima 1. juulist 2023.
37. Otsustati sõlmida ühe isikuga sotsiaaleluruumi üürileping ja ühele isikule keelduti sotsiaaleluruumi üürile andmisest.

Vallavalitsuse istungite protokollide ja vastuvõetud õigusaktidega saab tutvuda valla kodulehel www.torivald.ee.

Rajamisel on Allika ja Nigula tee ning Kilksama I etapp jalgratta- ja jalgteed

KAIRE ILUS
ARENDSUNÕUNIK

Tori vallas on sel aastal rajamisel kolm uut jalgratta- ja jalgteed lõiku, kogupikkusega viis kilomeetrit.

Juulis saab valmis Kilksama jalgratta- ja jalgteed I etapi 2,4-kilomeetrine lõik, mis algab Sauga alevikust ja kulgeb mööda Jänesselja–Urge maanteed Kilksama tööstusalani. On sageli küsitud, miks just selline lõik planeeriti. Vallavanem Lauri Luur toob välja, et toetust Kilksama jalgratta- ja jalgteed rajamiseks taotleti juba enne haldusreformi: „Valiku aluseks oli töökohtade ühendamine Sauga alevikuga, bussi nr 40 lõpp-peatusega ning liiklusohtriku koha likvideerimine. Tööstusala teenindav raske-transport on võrdlemisi intensiivne ja teeb keerukaks jalgsi või rattaga tööl käimise. Pikem eesmärk on rajada kergliiklustee kuni Kilksamal asuva Oti teeni ning osaliselt ka Oti tee äärde.“ Kilksama jalgratta- ja jalgteed ettevalmistus on olnud pikk ja keeruline maade omandamise tõttu. Samuti seadis oma tingimused transpordiamet, mis pani rajamise kuni selle aastani ootele. Transpordiametil oli plaan jalgratta- ja jalgteed rajamisega samal ajal rekonstrueerida ka kõrvalasuv maantee, kahjuks pandi see eelarvekärpe tõttu seisma.

Kilksama jalgratta- ja jal-

Juulis valmib 2,4-kilomeetrine lõik Kilksama jalgratta- ja jalgteed
Foto: Piia Salundi

tee rajamise maksumus on 549 245,08 eurot (sellest toetus 262 275 eurot), lisaks maade omandamisega seotud kulud (ligi 67 070 eurot), maamõõtmise ja notaritasud. Teed ehitab osaühing Nurme Teedehitus, omanikujärelevalvet (maksumus 3720 eurot) teeb osaühing Viastark.

Septembris valmib Eametsa 2,6 kilomeetrit jalgratta- ja jalgteed, mis saab alguse Sauga alevikust ning kulgeb mööda Allika ja Nigula tee äärt kuni Farmeri tee otsani. Tee rajamise peamiseks valikukriteeriumiks oli Luuri sõnul kasvava elanike arvuga küla ühendamine mõistliku jalutuskäigu kaugusel asuvate teenustega (kauplus, lasteaed, noortekehtus, busside lõpp-peatus, teenuskeskus, spordisaal jms) ja abikõlblikest piirkondadest oli Eametsa kõige prioriteetsem. Tee tuleb valgustatud, kokku paigaldatakse 74 energiasääst-

likku valgustit. Niitoja ja Kiilu bussipeatuste juurde rajatakse ootetaskud. Jalgratta- ja jalgteed äärsed alad haljastatakse, Nigula tee lõigule tuleb kaks puhkekohta istepinkide, jalgrattahoidjate ja prügikastidega. Peale- ja mahasõidud ehitatakse madalad, vastavalt universaalse disaini põhimõtetele.

Eametsa jalgratta- ja jalgteed rajamine läheb maksma 571 409,17 eurot (sellest toetus 475 998,38 eurot), millele lisanduvad maade omandamisega seotud kulud (69 626 eurot), lisaks maamõõtmise ja notari tasud. Ehitab osaühing Nurme Teedehitus, omanikujärelevalvet (maksumus 3480 eurot) teeb osaühing Viastark.

„Kuna toetuse maksimaalne määr oli 500 tuhat, siis tuli Nigula tee ääres olev jalgratta- ja jalgteed jagada kaheks etapiks. Eametsa küla Lennujaama teega ühendava osa projekt on ettevalmistamisel ning taotlus

esitatakse järgmisesse vooru,“ avab Luur edasisi plaane. Samuti on Luuri kinnituseel kavas koostöös Pärnu linnaga jalgratta- ja jalgteed rajamine Uuemetsa tee äärde Tammistes. Hanke võitis osaühing Nurme Teedehitus, pakkumuse summa oli 276 613,69 eurot (lisandub km). „Uuemetsaski on eesmärk ühendada suur elamuala läheduses asuvate teenustega (Pärnu, Tammiste keskus). Lisaks on selle tee ääres RMK parkla ning pääs Pärnu jõele, mis kasvatab liikluskorrumust veelgi,“ lisab Luur.

Vallavanem toob välja, et arengukava ja üldplaneeringu koostamise käigus on kaardistatud hulk kohti, kus on vajadus jalgratta- ja jalgteed järele. „Valikute aluseks on liiklussagedus ja kiirus maanteel, potentsiaalsete kasutajate arv ning lähedal asuvate teenustega ühendamise võimalus ja vajadus. Mõnel juhul on ka ühistranspordi peatusega ühendamine vajadus. Ehk – rajatav tee peab ühendama elukoha, töökoha ja/või muu teenuse,“ selgitab ta.

Sindi kärestikuäärne ala on sügiseni ehituseks suletud

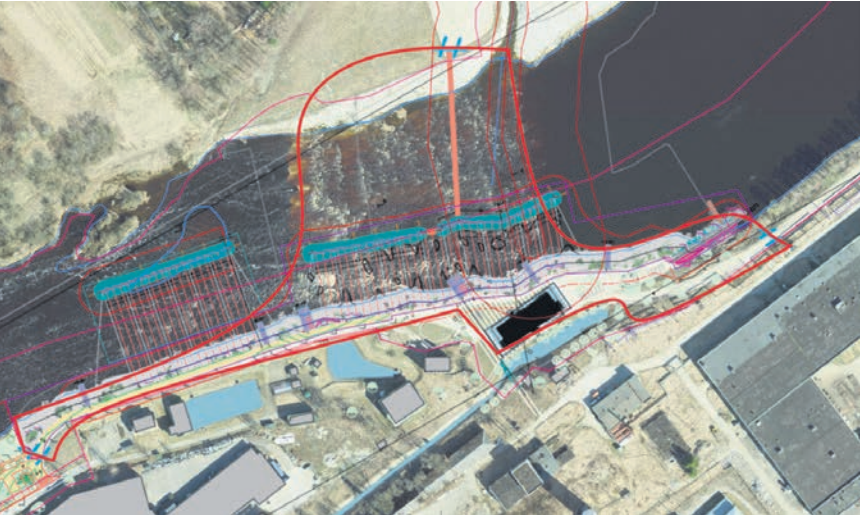
29. maist kuni 15. septembrini on Sindi kärestikuäärne ala kärestikukeskuse esimese etapi ehitustöödeks turvalisuse huvides suletud.

Objektijuht Allar Nairis osaühingust Atemo selgitab ohte: „Kuna tööde hulka kuuluvad vaiamis-, kaeve-, täite- ning sundpuurimistööd, suletakse kogu ehitusobjekti piires ligipääs tavalikele jale.“ Ta lisab, et kärestikuga piirnevatele kinnistutele säilivad ligipääsud.

Esimese etapi lõpuks valmib Sindi kärestikukeskuse veepealne treenimis- ja võistlustaristu Pärnu jõel ning kaldapealne publikuala. Süsta-

slaalomi raja paigaldamiseks luuakse vajalik taristu, paigaldatakse võistluse värvate riputamiseks vajalikud kaldapostid, trossid ja traadid. Ehitatakse teisaldatavad sillad ja muu inventar, rajatakse kärestiku valgustus. Jõekaldale arendatakse välja kärestikukeskuse külastajatele vajalik taristu, juurdepääsuteed, valgustus ja pealtvaatajate istumisalad. Kärestiku kaldaalale istutatakse puid ja põõsaid. Esimese etapi valmimine lisab linnaruumi valgustatud jõeäärse promenaadi. Samuti luuakse kärestiku äärde istumisalad, kus looduses lõõgastuda.

Joonis: osaühing Atemo

Piiratud ala Sindi kärestikul (tähistatud punase piirjoonega)

Teetöödest vallas

TOOMAS PARM | TARISTUNÕUNIK

Sellel suvel pinnatakse vallas mitmel pool teid ja tänavaid, kokku 6275 m. Tööd teeb osaühing Verston, pindamistööde kogumaksumus on 122 039,93 eurot (lisandub käibemaks). Palume teetööde ajal järgida ajutisi liikluskorraldusvahendeid.

Pindamistööd Tori vallas

TEE/ALA NIMI	PIKKUS m
ARE PIIRKOND	
Kooli tee 7 (õueala)	
Niidu tee (Areküla tee ja Künnametsa tee vaheline lõik)	867
Päriveri tee (Are aleviku ja Sepa tee vaheline lõik)	980
SAUGA PIIRKOND	
Urva tee Tammistes	270
Kilksama tee	1542
Sauga teenuskeskuse Urge poolne parkla	
Kellukese põik Tammistes	222
SINDI LINN	
Jõe tn (Ringi tn ja Paide mnt vaheline lõik)	80
Pärnu mnt L7 (Pärnu mnt, Paide mnt ja Sindi linna piiri vaheline lõik)	605
Kesktänav	1158
Karja tn (Paide mnt ja Tõela tn vaheline lõik)	437
TORI PIIRKOND	
Ausamba tee	114

PILTUUDIS

Juuni alguses valmisid Tori kalmistu värava parandustööd. Halvas seisukorras olnud värav on puhastatud ja värvitud, vuugid parandatud, katkised kivid uutega asendatud, plekid osaliselt välja vahetatud. Korrastatud on ka silt. 31 111,20 eurot maksnud remondi tegi osaühing Viimistlus ja Ehitus Foto: Triin Sohlu

Vana diivani koht ei ole lõkkes!

KÄRT LINDER | KESKKONNANÕUNIK

Vallas ringi sõitnud ja erinevatesse lõkkekohtadesse pandud materjali vaadanud, tuleb kõigile meelde tuletada, et jäätmete põletamine lõkkes ja ka küttekolletes on keelatud! See on ohtlik nii inimeste tervisele kui ka keskkonnale, sest jäätmete koostises on mitmesuguseid aineid, mis just põletades vabanevad ümbritsevasse keskkonda. Välisõhku paiskuvad näiteks silmale nähtamatud mürgised saasteained, mille mõju tervisele ei avaldu kohe – suitsu sissehingamisel liiguvad need ained edasi inimese organismi ja võivad põhjustada vähktõbe, väärenguid ja arengupeatust. Ka lühiajaline suitsu sees viibimine võib esile kutsuda peavalu ja iiveldust. Tekkinud suits ja selles sisalduvad saasteained mõjutavad kõike ümbritsevat. Näiteks dioksiinid, mis on pika toimega mürgained, sades-tuvad mullas, seejärel seal kasvavates kõrgviljades ja marjapõõsastes ning niiviisi jõuavad porgandit või mustsõstraid süües mürgised ained taas inimese organismi. Kõige rohkem tekib dioksiini just plastmassi, kilekottide, rehvide, töödeldud puidu ja paberi ning muu taolise koduses majapidamises leiduva põlemisel.

Tekkinud jäätmed tuleb sorteerida ja üle anda vastavalt jäätmehoolduseeskirjale. Näiteks ehitus- ja lammutusjäätmed, mida kahjuks palju lõkkesse visatakse, tuleb viia jäätmejaama, kuid materjali jääke võiks ära viskamise asemel hoopis pakkuda tutvusringkonnas mõnele meistrimehlele või müügiplatvormidel huvilistele. Suurjäätmeid ehk diivaneid jt mööbliesemeid on võimalik jäätmevedajale tasuta ära anda, selleks tuleb vaid ühendust võtta jäätmevedajaga (AS Eesti Keskkonnateenused, e-post: viljandi@keskkonnateenused.ee, tel 435 5025). Sõiduauto vanarehvid on võimalik viia Paikre jäätmejaama (Raba 39, Pärnu), kus ühelt eraisikult võetakse tasuta vastu kaheksa rehvi aastas.

Vastuse küsimusele, kuhu millised jäätmed viia, leiad kiirelt lehelt kuhuviaa.ee või võttes ühendust valla keskkonnaspetsialisti (Janne Soosalu, tel: 525 3929, e-post: janne.soosalu@torivald.ee) või keskkonnatöötajaga (Kärt Linder, tel: 5594 0777; e-post: kart.linder@torivald.ee).

Siinkohal on sobilik meelde tuletada, et maksimaalne trahvisumma eraisikule prügi lõkkes põletamise eest on 300 trahviühikut, mis võib tähendada, et diivani, mille oleks saanud tasuta jäätmevedajale anda, põletamine võib maksma minna kuni 1200 eurot.

Üleskutse: Kui märkad jäätmete põletamist või jäätmetega ettevalmistatud lõkkekohta, anna sellest teada riigiinfo telefonil 1247.

Uute vallakodanike auks peeti taas lusikapidusid

KRISTA PALK
LASTEKAITSESPETSIALIST

Lapse sünni perre on väärtuslik. Lapse sünniga kaasnevad rõõmud ja mured ei vähene kunagi, vaid kasvavad ajaga.

Tori valla hõbelusikapidu toimus seekord Sauga Mustas Majas. Lusikapeole oli kutsutud 82 uut ilmakodanikku, kelle sünni oli registreeritud ajavahemikus 21. juulist 2022 kuni 25. märtsini 2023. Väiksemaid, kuid ka juba veidi suuremaid vallakodanikke olid tervitama tulnud Tori

vallavolikogu esimees Jana Malõh, abivallavanem Priit Ruut ja Tori valla raamatukogu direktor Ene Michelis. Lastele anti üle nimeline hõbelusikas ning raamat „Pisike puu“. Muusikaliste vahetunde eest kandsid hoolt Kait Kallau ja Mirtel Metsmaa ning pilte tegi fotograaf Nele Lints.

Palju õnne värskele ilmakodanikele, lapsevanematele ja kõikidele pereliikmetele ning toredat kooskavamist.

*Vaata pilte valla kodulehelt
www.torivald.ee.*

Foto: Nele Lints

Sindi lasteaed sai Rohelise Lipu tunnustuse

KAIRI RINALDO
SINDI LASTEAIJA DIREKTOR

2019. aasta sügisel ühines meie lasteaed ülemaailmse keskkonnaharidusprogrammiga „Roheline kool“, mille eesmärk on aidata lastel kasvada keskkonnateadlikeks ja jätkusuutlikult mõtlevateks inimesteks. Edukat programmi osalemist tõendab haridusastutusele omistatav ülemaailmselt tuntud ja tunnustatud keskkonnamärgis Roheline Lipp.

Programmi „Roheline kool“ käivitamiseks moodustasime keskkonnatöörühma, et koos teha lasteaia keskkonnanäolevaatust, kus vaadeldi kõiki „Rohelise kooli“ teemasid ja seejärel koostati lasteaia keskkonnategevuskava. Meie esimene töörühma eestvedaja oli õpetaja Helle Arro, nüüd jätkavad seda tööd õpetajad Maris Kuusk ja Maarja Saare.

5. juunil oligi see päev, kui meie lasteaeda tunnustati Rohelise Lipuga. See auväärne tunnustus kuulub meie lasteaiale tänu meie

pühendunud lasteaiaperelale ja järjekindlale keskkonnateadlikule tegevusele.

Programmis osalemine on meie lasteaiale oluline, sest see aitab lastel õppida nautima looduses viibimist, kogema ja tähele panema ning mõistma ökoloogilisi seoseid ja inimese mõju loodusele. Selle tulemusena areneb lapses oskust hinnata nii iseenest kui ka ümbritsevat keskkonda, käituda vastutustundlikult, teha keskkonnateadlikke valikuid ning kanda hoolt tuleviku eest. Meie tegevused õppeaia mitte ainult ei arenda laste praktilisi oskusi, vaid aitavad mõista, et nende tegudega saavad nad muuta maailma paremaks ja jätkusuutlikumaks paigaks.

Roheline Lipp on suurepärase tunnustus meie lasteaiale, mis sümboliseerib meie pühendumust keskkonnahoidlikkusele ja säästvale eluviisile.

Meie seniseid ja ka edaspidiseid tegevusi on võimalik jälgida meie lasteaia „Rohelise kooli“ blogis ja Facebookis.

Tori valla noortevolikogu II koosseis on valitud

ERIKA NÕMM
NOORSOOTÖÖ NÕUNIK

Maikuus toimusid taas Tori valla noortevolikogu valimised ja II koosseis on kinnitatud.

Kandideerida ja hääletada said kõik 14–21-aastased valla noored. Kokku osales noortevolikogu valimistel 114 valijat, neist sedelhääletusel 101 ja e-hääletusel 13. Valituks osutusid 11 enim hääli saanud kandidaati:

Kairon Hütt (30 häält), Joosep Ailiste (18 häält), Mirjam Tamm (17 häält), Mark-Sander Ardel (13 häält), Sigrid Parm (9 häält), Robin Ruberg (9 häält), Annabell Pint (5 häält), Keitlin Heily Hansumäe (4 häält), Lhene-Lia Ojamäe (4 häält), Isabela Kakko (2 häält), Marilin Aak (2 häält).

Noortevolikogu liikmete mandaat kestab kaks aastat. Noortevolikogu valimiskomisjoni kuulusid noorsootöö nõunik Erika Nõmm, haridusjuht Herve Merivald, Are avatud noortekeskuse juhataja Pille Kuusik, Sauga avatud noortekeskuse juhataja Reelika Rüütli, Sindi avatud noortekeskuse juhataja Angelika Sild, Sindi gümnaasiumi õpilasesinduse esindaja Mihkel Mattiisen, Are kooli õpilasesinduse esindaja Kärtu Pärnasalu, Tori põhikooli õpilasesinduse esindaja Markus Dreimann ja Sauga põhikooli õpilasesinduse esindaja Johanna Türrpu.

Tori valla noortevolikogu II koosseis. Alumine rida (vasakult): Mark-Sander Ardel, Kairon Hütt, Robin Ruberg, Joosep Ailiste, Keitlin Heily Hansumäe.

Ülemine rida (vasakult): Marilin Aak, Annabell Pint, Mirjam Tamm, Lhene-Lia Ojamäe, Sigrid Parm. Puudub Isabela Kakko

Foto: Angelika Sild

Valimiskomisjon kutsus noortevolikogu esimeseks istungiks kokku 7. juunil. Istungil valiti salajasel hääletusel noortevolikogu esimees ja aseesimees. Noortevolikogu esimeheks sai Joosep Ailiste ja aseesimeheks Mark-Sander Ardel.

Valimiskomisjon kutsus noortevolikogu esimeseks istungiks kokku 7. juunil. Istungil valiti salajasel hääletusel noortevolikogu esimees ja aseesimees. Noortevolikogu esimeheks sai Joosep Ailiste ja aseesimeheks Mark-Sander Ardel.

Noortevolikogu tegevuse eesmärgid on:

- » Tori valla noorte õiguste ja huvide esindamine ning nõuande- ja otsustusprotsessides osalemine;
- » kaasarääkimine valla noorsootöö küsimustes ja noorte aktiivne kaasamine ühiskondliku elu korraldamisse;
- » noorte julgustamine kodanikualgatuslikule tegevusele;
- » koostöö korraldamine teiste noortevolikogude ja -ühendustega ning ettevõtjatega maakondlikul, riiklikul ning rahvusvahelisel tasandil.

Noortevolikogu ülesanded on:

- » noorte kaasamine otsustusprotsessides;
- » noori puudutavate küsimuste arutamine ning vallavolikogule ja vallavalitsusele noorte huvide ja vajadustest lähtuvalt ettepanekute tegemine;
- » osalemine vallavolikogu istungitel ja vallavolikogu komisjonide koosolekutel, välja arvatud juhtudel, kui küsimuse arutelu on kuulutatud kinniseks;
- » sündmuste korraldamine.

Tori vald tegeleb õpilaste liikumisharjumuste suurendamisega

KAIRI GUSTAVSON
RAHVATERVISEPETSIALIST

Viimastel aastatel on üheks paisuvaks mureks laste ja noorte liikumisharjumused. Vaid umbes veerand Eesti lastest ja noortest täidab maailma terviseorganisatsiooni soovitus liikuda aktiivselt iga päev vähemalt tund aega. Erinevate uuringute andmetel liigub vabal ajal õues peaaegu iga päev vaid 25% Eesti lastest ja noortest. Rohkem kui 60 minutit liigub vabal ajal õues vaid 22% lastest. Vähene liikuvus toob kaasa nii füüsilisi kui vaimseid probleeme.

Statistika järgi on Pärnu- ja Sauga laste ülekoolitamisest tõesutrenid ja see on tõsine mure. Seetõttu on oluline

suunata rohkem tähelepanu liikumisele ning propageerida tervislikke eluviise. Selleks, et pöörata rohkem tähelepanu liikumisele, on kultuuriministeerium kuulutanud 2023. aasta liikumisaastaks. Liikumisaasta eesmärk on tekitada ühiskonnas rohkem huvi liikumisharrastuse ja tervise eluviiside vastu ning seeläbi suurendada regulaarse liikumisharrastusega tegelejate arvu Eestis.

Ka Tori vald on võtnud endale eesmärgiks olla liikuma kutsuv vald, kus pööratakse tähelepanu inimeste tervisele ja heaolule. Selleks tehakse koostööd erinevate organisatsioonidega, sh spordiklubidega, kes korraldavad spordiüritusi ja perepäevi. Kes

ei soovi otseselt üritustel osaleda, saavad iga nädal treeneri käe all kepikõnniga tegeleda.

Meie ambitsioon on suurem kui ürituste- ja teema-aasta – eesmärk on kasvatada igapäevast liikumist. Selleks võetakse arvesse liikumisvõimalusi igas valdkonnas, kaasa arvatud planeerimisel ja ehitamisel. Sellel aastal on üheks suureks ettevõtmiseks soov panna koolilapsed turvaliselt liikuma oma kooliümbruses. Selleks teeme koostööd poliitikauuringute keskuse Praxis eksperdi Aksel Paridiga ja programmiga Liikuma Kutsuv Kool, et suurendada võimalusi kooli jalgsi, rataga, tõukerattaga vms tulemiseks. Koolid on fookuses esimesena, kuna lapsed vee-

davad seal suure osa päevast ning tuleb mõelda, kuidas koolipäev rohkem liikumist soodustaks. Sageli arvatakse ekslikult, et kui laps viiakse autoga kooli, siis on see hoolitsemise tema turvalisuse eest (laps ei jää vihma kätte ehk ei haigestu jne). Tegelikult piiratakse sellega lapse liikumist ja ka suhtlemist eakaaslastega.

Tori valla eesmärk on muuta koolide ümbrused ohutuks ja liikumiseks atraktiivseks. Seda tehakse koostöös koolipere, kogukonna ja kogemustega ekspertidega. Pilootkool on Tori põhikool, järgmisena tegeleme teiste koolidega. Kuidas Tori kooli pilootprojektiga läheb, anname järgmistes lehenumbrites kindlasti teada.

Kogukonna rajatud lilleniidud ootavad tärkamiseks vihmasadusid

TRIIN SOHLU
„ELURIKAS TORI VALD“
PROJEKTIJUHT

Sademetevaene kevad on takistanud lilleniitude külvatud seemnesegude idanemist. Loodetavasti on jaanipäeval „tavaline jaaniilm“, mis võimaldab vihmajärgi kosutust saanud lilleniitude kasvule pääseda.

Projekti „Elurikas Tori vald“ raames rajas kogukond aprilli lõpus avalikud lilleniitude pilootalad. Liigivaese murukamara eemaldamise järel külvati sinna spetsiaalsed seemnesegud ja lähiaastatel on aladel nii silmailu pakkuv kui ka vajalikku elurikkust suurendav lilleniit. Nende alade rajamisel saab oluliselt

vähendada ka niitmisvajadust – seda võimaldab lilleniitude taimeistik.

Kes rajatud lilleniite Toris, Jõesuus, Saugas, Sindis ja Ares vaatamas käinud, on märganud, et sademetevaene kevad ei ole lasknud veel kõikidel külvatud seemnetel kasvama hakata. See on normaalne protsess, samuti tasub arvestada, et osa liikide seemned vajavad idanemiseks külmaperioodi ja need taimed idanevad alles tuleval kevadel.

Projekti nõustav bioloog Mart Meriste, kes alade seemnesegud on koostanud, kinnitab samuti, et see on täiesti tavaline olukord sademetevaese kevade korral. „Eks allesjäänud taimestik pakub neile tublisti konkurentsi, aga

ma ei ole näinud veel külvi-ala, kus teisel kasvuaastal ei oleks kasvamas näiteks härjasilma, kollast karikakart, aasistikut, süstlehist teehte, metsporgandit või punast pusurohtu. Seega tasub säilitada kannatlikkust ja jälgida, kuidas loodus omasoodu toimib“, ütles Meriste, kes on rajanud mitmeid lilleniite eri piirkondades üle Eesti. Mart Meriste sõnul suurenebki rajatud lilleniitude liigirikkus iga aastaga. „Igal järgneval aastal on need liigirikkamad kui varem. Üheaastased taimed ootavad praegu samuti vihma ja kui loodus seda peagi annab, siis saame näha lilleniitude sünni algust“, selgitas bioloog Meriste.

Ootame väga tagasisidet ka

nendelt kogukonnaliikmetelt, kes oma kodaedadesse on rajanud lilleniitude või jätnud midagi niitmata. Oma tegemistest võib pildid saata triin.sohlu@torivald.ee.

Projekti „Elurikas Tori vald“ toetab keskkonnainvesteeringute keskus kliimamuutustega kohanemise meetme kaudu. Toetust rahastab Euroopa Majanduspiirkond.

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Tunnustati tublimaid õppijaid

HERVE MERIVALD
HARIDUSJUHT

30. mail toimus Pärnu muuseumis Pärnumaa 2023. aasta tublide õpilaste tänapäev. Tori vallast oli tänuüritusele kutsutud 14 õpilast: Kaspar Reimann, Richard Müller ja Marin Tiits Sauga põhikoolist; Sten Eric Hansen, Annabel Tamme, Virginia Neeme, Carolyn Lainoja ja Lisette Laanepõld Sindi gümnaasiumist; Mia-Liis Ristal ja Kairon Hütt Are koolist, Torm Platais Tammiste lasteaed-alkkoolist, Ragne Rohla, Jakob Sanglepp ja Sander Loite Tori põhikoolist.

Meened ja tänusõnad andis õpilastele üle Pärnumaa omavalitsuste liidu hariduskomisjoni esimees Jana Malóh. Tänapäeva külalised said nautida mustkunstniku etteastet ja selles ka ise kaasa lüüa. Päeva lõpetas pidulik bankett, kus pakuti maitsvaid suupisteid ja torti. Kõik tunnustusüritusel osalejad said tasuta külastada muuseumi püsinäitust

Vallavanem võttis Tori valla tublisid õpilasi pidulikult vastu 6. juunil Are huvikeskuses. Vastuvõtul tunnustati õpilasi, kes on saavutanud 2022/2023. õppeaastal väga häid õpi- ja sporditulemusi ning märkimisväärsed tulemusi olümpiaadidel, konkurssidel nii maakondlikul kui vabariiklikul tasemel.

Vallavanema vastuvõtule oli kutsutud üle 180 õpilase, koolijuhid ja ligi 30 juhendajat.

Are koolist kutsuti vastuvõtule 48 õpilast ja seitse juhendajat.

Õpilased: Mia-Liis Ristal, Sandra Hansen, Mirtel Niine, Annaliisa Verbo, Kristiina Kidra, Pille-Riin Peks, Helyana Kakko, Liisa Ivanova, Annika Nairis, Karola Saare, Hety-Lily Müristaja, Karoliine Meil, Sandra Valgi, Isabel Murru, Isabela Kakko, Angelika Laretei, Kairon Hütt, Gregor Sarapuu, Indrek Laal, Kerli Lepparu, Kusti Kuusik, Henri Steinberg, Art Rasmus Kuningas, Darina Škalova, Eleanor Kremer, Janel Pärtel, Bairon Kremer, Deivid Saal, Christopher Reander Peeterson, Lili-Marleen Ojaments, Kerlin Hütt, Grete Mai Wasidlow, Rasmus Pulk, Andro Pähkel, Karl Gustav Kakko, Märt Talimaa, Jan-Gerdo Klaas, Mattis Niine, Oscar Närep, Mattias Tõrva, Kaspar Padumets, Henri Eduard Kakko, Brenet Kremer, Martin Lepparu, Kristofer Toome, Kevin Roomere, Timo Tulvik, Egert Sutt.

Juhendajad: Kristi Mölder, Marju Sepp, Leelo Lusik, Mirjam Liik, Evely Pajula, Mairo Sepp, Toomas Salus.

Tori valla õpilased Pärnumaa tublide õppijate tänapäeval

Fotod: Haide Rannakivi

Vallavanema vastuvõtule oli kutsutud üle 180 tubli õpilase

Tori põhikoolist kutsuti vastuvõtule 23 õpilast ja viis juhendajat.

Õpilased: Liis Marii Sams, Meril Adeela Alev, Ragne Rohla, Aadess Achilleus Algo, Jürgen Saar, Rain Viira, Asko Talinurm, Jakob Ergezinger, Helerin Lilleväli, Robin Endrekson, Aaron Nõmm, Jakob Sanglepp, Sander Loite, Markus Dreimann, Mathias Jesper Virkus, Elimar Asko Arop, Milana Hoholieva, Johanna Mirell Tamm, Ele-Liis Sohlu, Karilin Heidi Hansumäe, Eleanor Salben, Amalie Ergezinger, Laura Maasik.

Juhendajad: Andres Andrekson, Mirjam Vabrit, Rita Petersell, Anne Rätsep, Merike Haas.

Sauga põhikoolist kutsuti vastuvõtule 28 õpilast ja kuus juhendajat.

Õpilased: Andra Uudikas, Kaspar Reimann, Anny Taigla, Johanna Törnpu, Laura Leinus, Richard Müller, Marin Tiits, Aron Kivilo, Sandra Liiv, Karol Lubi, Eliise Ellik, Grete Tiitus, Reemo Kivihall, Stig Airon Jaakson, Sofia Smirnova, Kristella Kajamäe, Kreteliis Kajamäe,

Mirabel Chrystelle Jaakson, Martin Klammer, Lorete-Maria Sireneva, Maarja Elisee Kalmus, Kenert Meiner, Emilia Hrabrov, Oscar Lepiku, Christlyn Pukk, Liis Leinus, Riko Oja, Kaspar Orm.

Juhendajad: Marika Hoolma, Rena Ridalaan, Eda Strandberg, Romet Mikkels, Angela Sinimägi, Kaidi Soosaar.

Sindi gümnaasiumist kutsuti vastuvõtule 77 õpilast ja kuus juhendajat.

Õpilased: Lisette Laanepõld, Kaari Kasemaa, Angela Heinmets, Carolyn Lainoja, Mia Mirell Klaanberg, Sirel Silvia Mäesalu, Virginia Neeme, Sten Eric Hansen, Annabel Tamme, Maribel Pikker, Lisette Kivimägi, Andero Iloste, Ken Eric Neutal, Ryan-Anthon Tamme, Jesper Pulst, Adrean Anufriev, Kert Erikson, Siim Kosenkranius, Marten Aadamsoo, Joosep Lepassar, Lisanna Kupp, Laura Kupp, Grete Tammsalu, Rasmus Kadak, Handro Krünberk, Kevin Kleine, Gert Riit, Antti Riit, Andre Aadamsoo, Mihkel Mattiisen, Mark Retškalov, Vanessa Viikoja,

bel Proos, Anneliis Ivanova, Martabel Roots, Gertu Roosmaa, Erel Eendraid, Gerda Anufrieva, Roberto Kutšernjuk, Geron Kikas, Rasmus Milvek, Varvara Kurilenko, Emma Liisa Aleksandrov, Kertu Mitt, Greeta-Liisi Metsaveer, Eneli Eendraid, Dana Mohnja, Katariina Übner.

Juhendajad: Sirje Tannebaum, Raili Juss, Eneli Arusaar, Aavo Jakobsoo, Katrin Kallit, Daniel Tapp.

Tammiste lasteaed-alkkoolist oli vastuvõtule kutsutud kolm õpilast ja üks juhendajat.

Õpilased: Villem Väljamäe, Emma Sillamo, Rihard Laas.

Juhendaja: Helen Eeskivi.

Sindi muusikakoolist oli vastuvõtule kutsutud neli õpilast ja neli juhendajat.

Õpilased: Grete Reinsalu, Anni Mari Tammann, Marleen Haas, Sten Eric Hansen.

Juhendajad: Merike Teppan-Kolk, Elo Kalda, Triin Viies, Anneli Ojasaar.

Vallavanem tänas õpilasi ja nende juhendajaid tubli töö eest. Tublidele õpilastele anti üle kiituskirjad ja premieeriti neid Apollo kinkekaardiga. Ka õpilaste juhendajad said vallavanema tänukirja. Piduliku meeleolu loomiseks toimus väike kontsert, sündmuse jäädvustamiseks said kõik soovijad fotograafil lasta ennast pildistada ja päeva lõpetuseks söödi torti.

Vaata pilte valla kodulehelt
www.torivald.ee

Sindi noorte film pääseb PÕFFile

Foto: Liina Urba

LIINA URBA
SINDI AVATUD NOORTE-
KESKUSE NOORSOOTÖÖTAJA

Sel aastal tuli kevad Sindi noortekeskuses pisut teisiti – viimased kuud enne suvepuhkust möödusid filmitegemise tähe all. Meie noored osalesid oma loominguga Pärnu õpilaste filmifestivalil, kuhu esitasid kolm lühifilmi. Festivali pidulik galaõhtu toimus mai lõpus Apollo kinos ja seal jagati parimatele auhinna. Kokku osales konkursil 24 lühifilmi. Peaaühinna vääriliseks, milleks on pääs sügisel Tallinnas toimuva PÕFFi programmi, tunnistas žürii meie noorte animafilmi „Läbi imede värava“. See on lugu, mis pöörab tähelepanu raamatute tähtsusele, nende võlumaailemale ja oskusele see üles leida.

Lisaks valiti kümne parima sekka meie dokumentaalfilm „Kahe maailma vahel“. Film on üles ehitatud intervjuu vormis ning vaatleb 11-aastase Ukrainast

pärit sõjapõgenikust poisi elu Eestis. Meie kolmas film „Rong see sõitis...“ žürii poolt küll äramärkimist ei leidnud, kuid noorte endi jaoks ei saa selle tegemise mõju sugugi alahinnata. Filmis tuuakse esile Sindi noortekeskuse maja ajalugu ning selle käigus omandatud teadmised ongi juba väärtus omaette. Tublid noored, kes filmide valmismise aega ja vaeva panustasid, olid Annabel Valdek, Risell Viitmann, Hele-Liise Ring, Meribel Proos, Liisa Rand, Siim-Rasmus Lindau,

Antti Riit, Mark Retškalov, German Retškalov ja Kirill Lissenko. Noori juhendas Liina Urba. Suur tänu ka Sindi muuseumile ja raamatukogule koostöö eest!

Kõik filmifestivalil osalenud lühifilmid on nähtavad Pärnu noorte televisiooni kanalil Youtube'is. Saladuskatte all võib öelda, et meie noorte mõtteis mõlguvad juba uued, veelgi suuremad ja uhkemad plaanid filmimaailma vallutamiseks. Seniks kohtumiseni PÕFFil!

Tammiste lasteaiast asus kooliteele 28 last

KATRIN MILISTVER
TAMMISTE LASTEAE-
ALGKOOLI ÕPETAJA

Piibelehelõhnaline maikuu saatis sel aastal Tammiste lasteae-alkoolist kooliteele 28 last.

30. mai hommikul toimus lasteaija hoovis trall, mil-

lega Kastaninublude rühm saatis endi seast kooliteele neli mängukaaslast. Koos lasteaiaperega peeti maha tore simman Nublu, Elina Netsäjeva, Curly Strings, Koit Toome ja paljude teiste esinejate saatel. Kui kontsert kuulatud ja kooliminejad õnnitletud, einestasid lapsed

värskes õhus hea ja paremaga.

Männikäbi põnnide rühmas oli maikuu tegus ja toimekas, just nagu selle rühma kooliminejadki. 25. mail võtsime koos ette veel viimase reisi Tallinna loomaaeda. Tallinnast tagasi tulles ootasid lapsi lasteaias ees nende vanemad, kes korraldasid

meile sooja vastuvõtu pikniku ja vahvate tegevustega. Lapsed said lustida batuudil, teha endale näomaalinguid ja kohale sõitis ka jäätiseauto, mis tekitas lastes suurt elevust. Kuid ega õhtu sellega lõppenud. Pikalt planeeritud öö lasteaias võis alata, kui emmed-issid olid kodu

poole saadetud. Õhtu tipnes pidžaamadiskoga saalis, kus kõlasid laste endi soovilood. Kui tantsusammud raugesid, sai enne sügavasse unne vajumist üheskoos multifilmi vaadatud. Pärast ööd lasteaias jäi lastel veel mõni päev koos mängimiseks, kui saabus viimane lasteaiapäev!

31. mai hommikul jätsime hüvasti lasteaiaperega ning õhtul said lapsed tulla koos vanematega viimasele ja kõige pidulikumale sündmusele. Linnupojad olid valmis lendama!

Tuult tiibadesse, armsad lõpetajad!

Männikäbi põnnid lasteaija lõpupeol

Foto: Jane Photostories

Kastaninublude rühma kooliminejad

Foto: Riti Voll

Pajutibude perepiknikul nägi karvaseid ja sulelisi

JANNE KAEVAND
TAMMISTE LASTEAE-
ALGKOOLI ABIOPETAJA

29. mail korraldasid Tammiste lasteae-alkooli Pajutibude rühma hoolekogu liikmed koos lastevanematega vahva perepikniku. Head-paremat töid ühisele lauale lapsevanemad, eriliselt menukaks osutus jäätisemasin. Suur elevus tekkis, kui maja ette vuras haagisega veoauto. Autojuht aetas murule aediku, kuhu tõi laste rõõmuks erinevat tõugu kanad, jänkud ning lamba, keda kõik soovijad said patutada ja silitada. Lasteaias

ees sõidutasid lapsi poni ja hobune. Ka lapsevanemad said soovi korral hobuse selga istuda ja oma ratsutamisoskuse proovile panna. Peeti ära ka suvel sündinud laste sünnipäevad, üheskoos lauldi sünnipäevalaulu, kingiti sünnipäevakaardid ja õhupallid. Lapsevanemad tänasid õpetajaid ning õpetajad rõõmsid, et oli üks väga vahva aasta pisi-keste Pajutibude seltsis. Enamus Pajutibude lastest jätsid sõimemajaga hüvasti ja jätkavad lasteaiateed aiariühmades Tammiste lasteae-alkooli peamajas. Õpetajad soovivad kõikidele põnnidele toredat lasteaiateed jätku!

Pajutibude trallil sai proovida ponisõitu

Foto: Janne Kaevand

Are kool vabariigis

MARJU SEPP
ARE KOOLI ÕPETAJA

Aprilli lõpus oli Are kooli tüdrukutel Mia-Liis Ristalil, Annika Nairisel ja Karola Saarel asja Tallinna. Nimelt kutsuti parimad majandus-alaste õpilasvõistluste esindajad Tallinna EBS gümnaasiumisse aktusele. Publiku ees tuli käia koguni kaks korda: peale ettevõtlusmuinasjutu II koha said arekad Creatlonis meeskondliku võidu.

Creatlon on JA Eesti ja EBS gümnaasiumi poolt korraldatud üle-eestiline põnev majandusmäng 7.–9. klassidele. Creatlonis saab end proovile panna kolmel alal. Esimene etapp „Teadmised“ oli e-viktoriini majandusest ja ettevõtlusest, mis toimus 6. oktoobril 2022. Selles voorus oli Are naiskonnas ka Mia-Liis Ristal. 2. etapp oli ettevõtlusalane meeskonnatöö. Tiimidel tuli lahendada kaks mahukat ülesannet ning saata lahendused õigeaegselt ära. 3. detsembriks oli vaja töötada vabatahtlikuna, teha selle kohta analüüs ning videointervjuerida tööandjat. Annika Nairis ja Karola Saare käisid Are noortekeskuses juhendamas ja õpetamas õpilasi nende kodutöös ning intervjuerisid Pille Kuusikut. Kuna Mia-Liis oli enim nõutud olümpialane Are koolis, toetas ta edaspidi Are tiimi vaid moraalselt.

20. veebruariks oli vaja saata juba mahukam töö.

Tuli välja uurida viis hüve, mida noored maksude eest riigilt saavad ning selgitada välja peamine erinevus riiklike ja kohalike maksude vahel. Nendele küsimustele vastuse saamiseks tuli oma valla kohta tõeste andmete kogumiseks pöörduda omavalitsuse esindaja poole. Are tüdrukud kohtusid Tori abivallavanema Signe Rõngasega. Saadud info põhjal tuli teha esitlus „Nutikas maksab makse“ ja kanda see oma klassikaaslastele ainetunni ette. Kolmandal etapil pandi proovile loovus. Ettevõtlusmuinasjutt tuli saata 20. märtsiks. Siin polnud konkurendid ainult kreatleedid, võistlusest võtsid osa teisedki kirjutajad üle Eesti. Are tiimil läks hästi – oma muinasjutuga „Lugu sellest, kuidas riik särama löi“ tuldi II kohale.

12. mail sõitis Are koolist väikebuss Tartu poole. Emajõe Ateenas haridus- ja teadusministeeriumis toimus 24. õpilaste ajaloo-alaste uurimistööde võistluse „Vabadus. Võrdsus. Vendlus“ konverents, kus tunnustati parimaid. Ürituse patrooni vabariigi presidenti esindas sel korral pr Sirje Karis. Meie kooli VIII klassist oli üritusele kutsutud neli õpilast oma loovtööde eest: Karl-Martin Võigas („Piraatide ajalugu. Piraadilaeva meisterdamine“), Kärtu Pärnasalu („Are Kooli ajalugu. Kaardimäng „Kas

Are kooli õpilase Helyana Kakko (pildil koos Sirje Karisega) loovtööna valminud lauamäng sai ajalooalaste uurimistööde vabariiklikul võistlusel esikoha

Foto: Are kool

tunnen oma kooli?“), Liisa Ivanova („Lapsepõlv Nõukogude Eestis“) ja Helyana Kakko („Olulised sündmused Eesti taasiseseisvumisel. Lauamäng „Vabaduse tee“). Raamatupreemia vääriliseks tunnistas žürii kokku 19 võistlustööd, neist kolm tuli Are kooli – Karl-Martini, Kärtule ja Liisale. Liisa töö sai eripreemia ka Eesti kunstimuuseumilt. I koha põhikooli arvestuses võitis Helyana Kakko, kes koostas oma põhikooli III astme loovtöö raames esindusliku ja põneva lauamängu „Vabaduse tee“, mis käsitleb Eesti taasiseseisvumise sündmuste ahelat. Helyanal oli au ja võimalus konverentsil esineda ja

oma tööd osalistele esitleda.

13. mail oli Are koolil taas asja pealinna poole, Viimsis toimunud Eesti koolinoorte XVIII mälumängumeistri-võistluste finaali. Eelvooruse veebruaris osalesid üle Eesti 65 võistkonda. Are kooli tiimis olid Kairon Hütt 7. klassist, Annika Nairis 8. klassist, Sandra Hansen ja Mia-Liis Ristal 9. klassist. Eelvooruse tulemusena pääses Are tiim finaali, esindades nii Pärnu linna- kui maakooli. Viimsis oli kohal 25 võistkonda. Finaalis esitati kirjalikult 50 küsimust. Are tiim tuli üldarvestuses tublile 7. kohale.

Õnne tublidele noortele ja tahtmist järgmisel aasta taas võistelda.

Jänesselja lasteaed pidas laulu- ja tantsupidu

NELLI VADAM
JÄNESSELJA LASTEAIA
MUUSIKAÕPETAJA

Jänesselja lasteaia toimus mai-kuu viimase päeva õhtupoolikul V laulu- ja tantsupidu üheksa rühmaga. Seekordse peo teemaks oli „Jänese seiklus Pühapäevamaale“. Jänese oli kuulnud, et pühapäev on selline päev, kus saab tantsu ja tralli. Aga selleks, et Pühapäevamaale jõuda, tuleb ju kõik päevad läbi käia! Nii algaski Jänese seiklus. Karvase jänese peole tulek oli lastele üllatus, sest proovides nägid nad hoopis särtsakat liikumis-õpetajat Riinu Veberit.

Peoks valmis kaks just meie lasteaiale kirjutatud uut laulu (laulusõnad pidid sisaldama nii lasteaia nime kui ka kõikide rühmade nimesid) – sõnade autoriteks meie lasteaia esimest aastat töötav õpetaja Kadri Ojaste ja kauaaegne lasteaiaõpetaja, luuletaja Juta Hiiop.

Idee kasutada suureks peaks ära meie rühmade nimesid pakusid välja Lepatriinu rühma õpetajad Maali Kaasik ja Velle Rohelpuu. Esmaspäevamaal elasid ühes metsa ääres Lepatriinud ja teises, „loduses“ kohas Pokud, Teisipäevamaal oli kaks koerte küla, kus elasid Nublud ja Lotted, Kolmapäevamaal elasid naljaninad Kröllid ja Pätud, Neljapäevamaal Tibud, Reede- maal Mõmmikud ja Laupäevamaal Sipsikud.

Erinevalt eelmistest pidudest tegime seekord rongkäigu ümber meie suure maja, sest liikluse kinnipanek aleviku peatänaval on nüüd raskendatud, bussiliiklus on väga tihe.

Jänesselja lasteaia laulu- ja tantsupidu ühendas kõik lasteaia lapsed ja töötajad

Foto: Kristi Kuusmik-Orav

Tori vallavalitsuse esindaja Priit Ruut, meie endine lapsevanem, lausus peo alguses meile kõigile kaasa soojad ja siirad sõnad.

Kogu meie spordiväljak oli kasutusel, rühmad esinesid nii eraldi lauludega kui ka ühiste liikumiste-tantsudega. Ühes laulumängus oli kogu lasteaia-pere, nii lapsed kui ka rühmade personal, kätest kinni ühises suures-suures ringis tantsimas. Kui Jänese on peategelane, siis peab ka jänese tantsu saama tantsida. Üks tantsudest toimus Laikrete perebändi laulu „Jänku hüppab“ saatel.

Nagu meie lasteaiale kohane, kõlas peol ka rahvalik muusika. Õpetajate ansambel (Margit Blehner, Maie Kullas ja Jana Torn) laulis rahvalaulu „Laula, laula, lapsukene“, labajalavalsi saatel tantsisid kõik rühmad kas kergemat või raskemat varianti tantsust. Pealtvaatajad said kuulda liisusalmi „Tii pätsi tibule...“ Tibu rühma esituses.

Tantsitud sai veel rahvalaulude „Suured koerad, väiksed koerad“ ja „Tere, tibukene, kabu-jalakene“ järgi. Ka teise uue Jänesselja lasteaia nimelise laulu saatel sai peo lõpu poole tantsida labajalga. Kui kõlas rahvatantsu „Kaaratsimm“ muusika, oli see märgiks, et kõik, mis pikkade kuude jooksul sai muusikatundides õpitud ja viimase nädala jooksul spordiväljakul korratud, on esitatud ja kõik soovijad said vabalt väljaku peal trallida. Suur tänu rühmade töötajatele, kellel oli suur roll peo õnnestumisel!

Kogu kava oli ühendatud meie kahe lapsevanema kaasabil – jutustaja rollis oli Margit Lott ja vaheteks luges Kaupo Koo-vit. Mõlemad said suurepäraselt hakkama! Ei saa mööda minna ka meie nn pealava kaunistusest. Suurepärase idee ja teostus tuli lasteaia direktorilt Aina Alunurmelt. Saime hakkama ilma helipuldi ja helimeheta.

Helifailide õigeaegse kõlamise eest vastutas Margit Blehner, direktori asetäitja õppetöö alal. Direktor aga jälgis kogu peo jooksul, et muusika ja esinejate laulud üle väljaku kuulda oleksid. Abilisi oli teisigi, nagu iga suure peo läbiviimisel vaja on.

Väliüritused sõltuvad ilmast. Saime vaatamata külmale tuulele näidata oma vahvaid, lasteaia logoga T-särke, mis olid igal rühmal eri värvi. Särkide saamisest nägi palju vaeva õpetaja Ivika Uslov. Mitmed õpetajad olid oma rühma nime kohaselt vahvates kostüümides.

Tore oli näha meie poolt kutsutud külaliste seas ka meie eelmist juhatajat Tiiu Kaasikut, kelle ametis oleku ajal meie laulu- ja tantsupidude traditsioon 2010. aastal alguse sai. Aituma kogu kollektiivile ühise asja ajamise eest ja päris raske lõpuspurdi eest! Pingutus oli seda väärt!

Lepatriinude teistmoodi emadepäev

LII MITT
SINDI LASTEAIA ÕPETAJA

11. mail kell 16 saabusid Sindi lasteaia Lepatriinude rühma emad lasteaia emadepäeva tähistama. Nad ei osanud aga oodatagi, et tavapärase kontserdi asemel tuleb neil õmblema hakata.

Emadepäevaks valmistumine sai alguse juba veebruarikuus, kui lapsed panid lilleseemned mulda, et emadepäeval emadele ise kasvatatud lilled kinkida. Emadepäevale eelnenud nädalal rääkisid lapsed oma emadest ning laste ütlused pandi rühma stendile, et emadel oleks huvitav neid lugeda ja nii mõnigi tundis ennast lapse jutus ära. Seinal olid ootamas laste maalitud portreed emadest.

Emadepäevale tulnud emad ootas ees kaetud pidulaud ja miski ei reetnud peatselt ees ootavat ülesannet. Õpetaja tervitas saabunud vanemaid ja teatas, et kõige parem ema on see, kes aitab laste unistustel täituda. Nii said emad ülesandeks varem joonistatud piltide järgi laste unistuste kaisuloomad ellu äratada. Materjali kaisuloomade valmistamiseks said õpetajad kohalikust ringluspoest, selle pesi õpetaja kodus puhtaks ja triikis. Kõik ikka selleks, et valmivad kaisuloomad oleksid puhtad ja saaksid kohe ka laste kaissu pageda.

Õmblustöö ajal saabus rühma muusikaõpetaja ja töö jäi hetkeks pooleli. Lapsed laulsid ühiselt kaks laulu ning Saskia Saulep esitas lasteaia laulupäevaks õpitud unelaulu. Lapsed lugesid luuletust ja tantsisid, pärast pisikest vahepala läksid lapsed oma emad kallistama ning töö sai jätkuda. Tänuühenduse emade hoole ja armastuse eest kinkisid lapsed emadele lilled ja kaardi. Järgmisel päeval said lapsed valminud kaisuloomad lasteaia kaasa võtta. Koos kaisuloomadega tehti pilte ja emadepäeva tervitusvideo.

Selline idee sai teoks ainult tänu imelistele emadele, kes õpetaja pöörase mõttega kohe kaasa tulid. Valminud kaisuloomadest tundsid lapsed suurt rõõmu ning kes saaks olla armsam, kui ema, kes aitab unistustel täituda.

Tori lasteaia toimus avatud õuepäev

JEVGENIA POLKOVNIKOVA
TORI LASTEAIA
ÕPPEALAJUHATAJA

23. mail toimus Tori lasteaia kauaoodatud ühine avatud õuepäev! Ettevalmistused algasid aga korraldusmeeskonnal palju varem. Esialgne mõte pandi ürituste kavasse juba sügisel.

Päeva idee sisaldas nii toimetamist, söömist kui magamist õues. Tori lasteaia on rühmiti neid tegevusi varemgi väljas teinud, aga et seda teeb kogu maja koos ühel ja samal päeval, ei ole varem juhtunud. Teemapäeva nimi saigi valitud mõtte põhjal, et kõik lapsed võiksid õuealal liikuda ja tegutseda seal, kuhu neid tuju või soov parajasti viib.

Päev algas laste vastuvõtmisega õues. Ja juba see tekitas paljudes lastes positiivseid emotsioone – nii vahva oli kohe õue mängima jääda. Et päeva ühiselt ja sportlikult alustada, koguneti lipuväljakule, kus õpetaja Liivika näitas harjutusi ette ning ühisvõimlemine toreda muusika saatel äratas kõiki üles, andes samas päevale tegusa ja aktiivse alguse! Päev jätkus

Õuepäeval oli lõbus mulle taga ajada

Foto: Jevgenia Polkovnikova

vabalt valitud tegevustega kogu lasteaia territooriumi ulatuses.

Õues läheb kõht kohe eriti tühjaks ning teistmoodi olid korraldatud ka söögipausid.

Hommikusöögiks said lapsed endale sobiva võileiva ise teha ja neid söödi ühiselt rühma terassidel. Vitamiinipausi ajaks koguneti 5. rühma alale, kus

oli püsti kohvikutelk ning õpetaja Melde väljastas viisakussõnade („palun“, „aitäh“ jms) eest tervislükku ja maitsva juurikaampsu, mida oli rühmakaaslastega mõnus murul nosida. Lõuna ajal kogunesid lapsed 6. rühma terrassi juurde, et vaadata, kuidas köögimeeskond õuetingimustes neile maitsva söögi valmistab. Ehk köögipersonalgi oli lõunasöögi tegemiseks lageda taeva alla kolinud ning kasutusse läks naiskodukaitse Pärnumaa ringkonnalt laenatud vokk-gaasigrill, mille peal valmis värsked ja värvilised riisiroog. Ja mida ilusa ning päikselise ilmaga õues magustoiduks süüakse? Ikka jäätist!

Laste tagasisidest jäi kõlama, et kõige enam meeldis neile õues magamine. Üks tüdruk ütles, et tema ei ole sellist asja varem teinud. Samuti meeldis lastele mullide tagaajamine ja teiste rühmade väljakutel mängimine!

Teemapäeval õues ringi liikudes märkasid lapsed endale sobiva võileiva ise teha ja neid söödi ühiselt rühma terassidel. Vitamiinipausi ajaks koguneti 5. rühma alale, kus

Are Rõõmsate Lastepäev

PILLE KUUSIK
ARE NOORTEKESKUSE JUHATAJA-
NOORSOOTÕETAJA

2. juuni hommikul asus Are kooli juurest Are huvikeskuse poole teele värviliste plakatitega, loosungitega ja õhupallidega rongkäik – osalesid 1.–8. klassi õpilased, pooltel teel liitusid Are kooli Suigu lasteaia mudilased koos õpetajatega. 9. klass sooritas samal ajal vaikselt koolimajas lõpuksamit. Are kooli õpetajatest olid päris mitmed maskeerunud lõbusateks tegelasteks – näha oli karu, hunt, jänest ja ahvi. Et turvalisus oleks tagatud, olid kohal politseinikud, kes rongkäigu kenasti kohale eskortisid.

Are huvikeskuse juures tervitas kõiki rõõmsaid lapsi vallavanem Lauri Luur. Lasteaialastele ja algklassidele esines mustkunstnik, seejärel liiguti rühmade ja klasside kaupa erinevatesse tegevuspunktidest – hullata sai batuutidel, kohal oli vahva miniloomaaed Ranna rantšost, täpsust sai lüüa batuudijalgpallil, jalgpalliklubi Poseidon treenerid viisid läbi vahvaid liikumismänge ja särtsu lisas mullimasin. 4.–8. klassi õpilased osalesid samal ajal palju põnevust ja liikumist pakkuval tuletõrjeolümpial, mida viis läbi Paide vabatahtlike tuletõrjajate selts. Kõiki osalejaid kostitati tervislike ampsudega ja lõpuks maiustati jäätisega.

Are Rõõmsate Lastepäev toimus Are kooli, Are huvikeskuse, Are avatud noortekeskuse ja MTÜ Terve Are koostöös.

Suur tänu kõigile osalejatele ja korraldajatele!

Sindi lastekaitsepäev meelitas ohtralt külastajaid

ANGELIKA SILD
SINDI AVATUD
NOORTEKESKUSE JUHATAJA

Hoolimata külmast tuulest külastas Sindi lastekaitsepäeva rekordarv noori ja nende vanemaid.

Noortel oli võimalus osaleda erinevates töötubades. Käsitöötoas sai meisterdada endale vahva olakoti, osavustöötoas sai panna ennast proovile täpsusviskes, filmitöötoas vaadata Sindi noorte lühifilme ja fotojahil katsetada oma orienteerumisoskust. Päeva aitasid meeolukamaks muuta Sindi muusikakooli noored oma kontserdiga ning Ott Lemmegas akordionilugudega. Suurt elamust pakkus batuut, kus sai hüpata, ronida ja liugu lasta, ning karussell. Soovijate järjekorrad ei tahtnud lõppeda. Lisaks sai teha näomaalinguid, süüa suhkruvatti ning tasuta jäätist ja pannkooke.

Üks Sindi lastekaitsepäeva tõmbenumbreid oli karussell

Foto: Karmen Kärg

Suur tänu Tori valla kultuurikeskusele ja Sindi muusikakoolile! Aitäh, Pärnumaa Kokandusringid, EmmiRent, Mängukoobas,

Karmen Kärg, Jüri Tali ja teised toetajad, kes andsid oma panuse lastekaitsepäeva õnnestumisele.

Sinilillemängudel krooniti üldvõitjaks Jänesselja lasteaed

MARGIT LOTT
LAPSEVANEM

Võidurõõm, naer ja sportlik särts täitsid Pärnu-Jaagupi, kui 18. mail kogunesid Pärnumaa lasteaiaid, et üheskoos maha pidada iga-aastane maakondlik spordivõistlus Sinilillemängud 2023. Võistlusel osalesid Tori, Pärnu-Jaagupi, Tammiste, Sindi ja Jänesselja lasteaed. Mõõduvõit toimus kuuel alal – ringteatejooks, pendelteatejooks, topispallivise, hüppenööriga hüppamine, pallipõrgatamine ja hoota kaugushüpe.

Jänesselja lasteaed näitas võistlusel tõelist meisterlikkust, saavutades meeskonnaaladel silmapaistvaid tulemusi. Pendelteatejooksus jõudis Jänesselja esikohale ja ringteatejooksus võideti tubli kolmas koht.

Individaalaladel näitasid Jänesselja lasteaia lapsed samuti oma osavust – Diandra Timmer sai hüppenööriga hüppamises esikoha, Helisa Kivi jagas pallipõrgatamises 1. ja 2. kohta ning hoota kauguses saavutas 2. koha, Adell Roos sai topispalliviskes 2. koha, Kaspar Kukk hoota kaugushüppes 2. koha ja hüppenööriga hüppamises 3. koha, Remy-Joel Siitam hoota kaugushüppes 3. koha.

Sinilillemängude üldvõitjaks kuulutati Jänesselja lasteaed, kelle tugev esinemine nii meeskonna- kui ka indivi-

(Vasakult) Mariliis Tiits, Diandra Timmer, Artur Boldovski, Parker Pärn, Helisa Kivi, Adell Roos ja Remy-Joel Siitam

Foto: Margit Lott

duaalaladel aitas koguda rohkem punkte kui teistel osalenud lasteaedadel. Üldvõit andis lasteaiale ka suure au ja vastutuse – õiguse korraldada järgmised Sinilillemängud. Järgmisel aastal avaneb lasteaial võimalus tervitada

sõpru ja konkurente oma koduses keskkonnas ning pakkuda neile unustamatuid mänguelamusi.

Suur aitäh lasteaia liikumisõpetajale Riinu Veberile, kes on viinud lapsed spordimaailma lusti ja naeruga.

Tori lasteaia 57. lennu lõpetajad

Ülemine rida (vasakult): Ronar Talts, Sebastian Saava, Andero Peetso, Matthias Ergezinger, Rasmus Allik, Joosep Ansu, Rivo Palits, Kert Künnapas, Fredy Sohlu, Toomas Lainoja.

Alumine rida (vasakult): Relina Hansumäe, Minna Sosi, Rebeka Jürimäe, Annabel Pärnoja, Pärja Jürgenstein, Mariel Tekko, Sinne-Meliise Ennis, Nelemari Rõigas, Saskia Säck.

Õpetajad: Kristi Tohv, Varje Värav, Kaili Limeng

Foto: Kristhel Vaht

Suigu lasteaia tegemised maikuus

ÜLLE KRUSEMANN
SUIGU LASTEAIA ÕPPEJUHT

6. mail osales Suigu lasteaia kaks „laululinnukest“, Mirjam Aade Wasidlow ja Lenna Tulvik, Tori Valla Laululinul. Olite väga tublid! Lenna oli ainuke selles vanusegrupis, Mirjam Aade sai oma vanusegrupis II koha. Aitäh teile!

9. mail toimus õues emadepäevale pühendatud kontsert / mängude õhtu. Alati on tore teha pidusid nii, et lapsevanemad saavad sellest vahetult osa, koos mängida ja laulda, näha ja kuulda, kuidas lapse hääli kõlab ja silm särab. Oli imeliselt tore päev!

16. mai oli meie lõpurühma – Lepatriinude matkapäev Kaisma järve äärsele matkarajale. Selline traditsioon on meil juba mitu aastat, et lõpurühm käib rabades just kevadel. Selleks võetakse aega kohe peaaegu õhtuni välja, nauditakse päeva ja koosolemist. Päev algas tugeva vihmajuga, aga hetkest, mil lapsed bussi läksid, otsustas ilmataat hoida vihma pilvede taga. Ja ta sai sellega suurepäraselt hakkama, sest kohe pärast matka lõppu avanesid taas vihmakraanid, aga meil oli tore päev. Matkaselid pidasid vapralt vastu, isegi meie üks matkasell Joonas, kes sai jalale kaks villi, oli väga, väga vapper! Mängisime erinevaid mängu, jooksime ümber basseini, pidasime piknikku. Tore on vaadata, kuidas looduses on lapsed mõnusamad, rõõmsamad ja õpetajad ka! Selliseid hetki on ikka väga vaja – loodusega ühte sulanduda! Ilusat suve, jookske, mängige õues, vees, sõitke jalgrataste, rulluisukude, tõukeratastega jne – sportige

Suigu lasteaia mudilased laulupeol

Foto: Suigu lasteaed

palju, palju ja teie süda ja keha tänab teid!

27. mail käisime Pärnumaa mudilaste laulu- ja tantsupeol „Edev ja võluv aastaring“. Käputäis muusikaringi lapsi sai sellest toredast päikesepaistelisest päevast osa, osa lapsi jäi haigeks. Sellel aastal oli teemaks aastaajad ja kuud. Meile naeratas loos detsembrikuuga – seega päkapikumuks ja kindad. Sobisidki sellesse päeva, külm tuul puhus kohati ikka tugevalt. Aga meie nautisime päeva! Proovide vahel käisime mängimas linnas, jäätist söömas. Turistid imestasid ikka väga – kuidas päkapikud maikuus Pärnusse on sattunud? Aitäh teile, mu kallid laululapsed, te olite väga vaprad ja tublid!

31. mail, just viimasel maikuu päeval otsustasime võtta lasteaeda kaasa vahendid, mida me suvel nagunii kasu-

tame – teeksime proovisõitu ja ühtlasi sõidame rattad soojaks. Ja mida me siis lasteaia õuel nägime – nukuvankrid, tõukerattad, suured järelveetavad autod, lükatavad pardid, mis ühtlasi ka prääksuvad, ratastega reisikohvrid, muruniitjad, aiakärud, ämblikud, sajajalgne ja isegi üks rott. Muusika saatel toimus Suigu vahel lõbus paraad, kus said osaleda lapsed, meie maja töötajad ja ka emmed-issid. Olime rõõmsad, et meid tervitasid teede ääres kohalikud. Üllatus ootas meid samuti, nimelt üks meie maja endine, väga vahva tugisik Ave ilmus „äkitselt“ koos kausitäre kommidega. Oi seda rõõmu laste silmis. Aitäh sulle Ave! Lükasimegi suve käima!

Ilusat suve kõigile meie lastele, emmedele-issidele-vanadele-vanaisadele jne, jne.

Sindi muuseum on kestnud 40 aastat

AITA PUUST
SINDI MUUSEUMI JUHATAJA

Sellel aastal on Sindi tähtpäevade poolest rikas. Linna 85. sünnipäev ja vabriku asutamise 190. aastapäev, Sindi-Pärnu bussiliini pidulik tähtpäev ning Sindit läbinud rongiliikluse algusest möödub tänava 95 aastat. Lisaks veel mitmeid teisi tähistamist väärivaid sündmusi, nende hulgas ka Sindi muuseum, mis tähistab sel aastal oma 40. sünnipäeva.

Muuseumi asutamise eesmärk oli jäädvustada ning esitleda ennekõike Sindi tekstiilivabriku ajalugu. Ouline oli ka Sindi kui asumi tekkimise märkimine ning edasise arengu jälgimine. Seda ülesannet täidab meie väike muuseum tänaseni.

Põnevaks tegi sünnipäevapeo see, et täpselt 26. mai õhtupoolikuks valmis muuseumi endise töötaja Kiki Pärnpuu eestvedamisel universaalkalender „Jäljed Sindis – kallasrada“. Tegemist on põneva rahvusvahelise koostööprojekti käigus valminud huvitava ja omapärase Sindit tutvustava raamatukesega. Raamatus on palju

Muuseumi ees asuval pingil avati muuseumitöötajate nimedega tahvel

Foto: Aita Puust

pilte, teksti nii eesti, inglise kui vene keeles. Meeskond on teinud tänuväärse töö, imetleme ja tunnustame (vigade paranduse lehe võib saada muuseumist). Eriti huvitavaks teeb raamatu asjaolu, et parima elamuse saab koos Kikiga matkamas käies (oma soovist kallasrajal seigelda võib teada anda muuseumisse telefonil 5455 1408).

Kalendri esitlusele oli tulnud palju rahvast. Tähelepanu jagus nii esitlusele

kui ka muuseumile endale. Oli mõnus ja loomuline tunnike, mis jätkus matkaga Sindi Viira-poolsel loodusrajal. Ainult ilm ei soosinud matkajaid ning küllap kuulutame ilmade soojenedes uue rännaku välja.

Sindi muuseum elab ja toimetas praeguseni. Kindlasti on olnud paremaid ja mitte nii häid aegu. Aga oma olemuse on ta säilitanud. Ikka lisandub uusi eksponaate, pilte ning pabereid. Ikka tul- lakse meid uudistama kau-

gemalt ja lähemalt. Ja ikka vaimustutakse siin kootud kangastest, huvitatakse tehnoloogiast ning põnevust tekitab linna lugu. Tore, et jätkub lisaks muuseumile endale ka linnarahvast, kes Sindit hästi tunnevad ning oma teadmisi vaka all ei hoi- a.

Muuseumimaja on üks väarikaima eaga Sindi linnas. Selles nn meistrite majas on elanud juba 19. sajandi keskel vabriku oskustöölised või meistrid. Aastal 1902 asutati siia eesti esimene kaubatarvitajate ühisus ning peale seda, kui tollane poepidamine kooperatiivpoodi kolis, asusid siia majja mitmed tänapäevani Sindis elavad inimesed.

Muuseumi jaoks on väga oluline, et selle heaks töötavad inimesed oleksid piisavalt pühendunud. Ja Sindi muuseumi töötajad on seda olnud. Et nende isikud ikka kõigil mees oleks, avasime väikese nimede tahvli muuseumiesisel valgel pingil:

Olga Kalda, Liia Piile, Hans Keerd, Helle Hansen, Saima Piirsalu, Arno Piirsalu, Heidi Vellend, Kiki Pärnpuu.

Täname ja innustume! Muuseum jätkab tegevust. Tulge meile külla. Ootame!

PILTUUDIS

Sauga perepäeval jätkus tegevust nii väikestele kui suurematele – lisaks näomaalingutele võis lasta endale patse punuda, töötubades meisterdada, hiigelmulle teha, kohvikus maiustada, batuudil mürgeldada, ennast proovile panna kiikingus ja rodeohärja seljas ning vaadata näidendit. Vaata pilte Sauga Musta Maja Facebooki lehelt

Foto: Helen Paluoja

Tori vallast läheb noorte laulu- ja tantsupeole 80 noort

ANTS VÄLIMÄE
TORI VALLA KULTUURI-
KESKUSE DIREKTOR

Sel suvel toimub Tallinnas XIII noorte laulu- ja tantsupidu. Tori vallast on 30. juunist kuni 2. juulini toimuvale peole minemas 80 noort lauljat ja tantsijat.

Meid esindavad suurel peol Tori rahvamaja neiduderühm Tansindi, Are kooli väiksed võimlejad, Are kooli mudilaskoor, Sindi gümnaasiumi mudilaskoor ja Tori põhikooli lastekoor. Tublideks juhendajateks ja dirigentideks on Malle Ormilan, Jane Lumijõe, Marje Tilk, Anne Rätsep

ja Tõiv Tiits.

Aitäh teile, armsad lapsed ja tublid juhendajad, et kannate meie uhket lippu laulupeorongkäigus ja näitate kogu Eesti rahvale, et laul ja rahvataants on ka meie kodukandis au sees! Olgu teie eeskuju innustuseks kõigile meie valla lastele ja koolidele! Just teie olete need, kes peavad au sees meie juuri ja kannavad tulevastele põlvetele edasi meie keelt ja meelt, meie kombeid ja kultuuri!

Mida soovida teile teele kaasa? Ikka rõõmu suurest peost ja koosolemisest, kerget tantsujalga ja laululusti!

Tori valla raamatukogudes lendlesid ööbikud

ENE MICHELIS
TORI VALLA RAAMATUKOGU
DIREKTOR

Eesti rahvakultuuri keskuse poolt algatatud jutuvestmisfestival „Ööbikuööd“ toimus täistuuridel ka Tori valla raamatukogudes. Maikuu kolmandal nädalal olid Are, Sauga, Sindi, Suigu ja Tammiste kohtadeks, kus muhe muinasjututataat Jaak Känd erinevaid lugusid vestis ning lapsed kuulamisest arendasid.

Sama sündmuse raames esines Heino Seljamaa Koh-

verteater kogu Tammiste lasteaed-alkukooli perele etendusega „Okasroosike“.

Festivali keskseks ideeks on kuulamine kui kogukondi liitev praktika, kuid Pärnemaal on juba mitmendat aastat suurem fookus just lastel. Tagasiside oli nii laste kui ka õpetajate poolt väga hea ning see innustab meie raamatukogude töötajaid selle ettevõtmisega ühinema kindlasti ka järgmisel aastal. Suur tänu kõikidele festivalil osalejatele meie vallas!

Kohtumiseni raamatukogus!

Muinasjututataat Jaak Suigu lasteaia Päikesekildude rühmale lõunaunejuttu vestmas

Foto: Ene Michelis

Tori hobusekasvanduse kiikhobuste näitus viib lapsepõlve mälestustesse

TORI HOBUSE-
KASVANDUS

Tori hobusekasvandus üllatas juuni alguses kõiki huvilisi vahva näitusega, mis toob meelde lapsepõlvemälestused, kui sai kiikhobustel kiigutud ja kõlgetud. Näituse loomise idee tekkis lastekaitsepäeva tähistamise soovist ning kiikhobuste teema sobivusest Tori hobusekasvanduse keskkonda.

Kiikhobuste näitusele töid oma lapsepõlve mänguasjad paljud, nii kohalikud kui

kaugema kandi inimesed, andes oma panuse väljapaneku jaoks.

Eestlaste kiikumiskultuur ulatub mitme sajandi taha ning kiikumine on alati olnud oluline osa meie rahvatavade ja rituaalide hulgas. Alguses kasutati lihtsaid kiigevorme nagu rõhtkiiged, ais- ja nõorkiiged, kuid hiljem levisid ka teised kiikumismüürid ja -vahendid. Jalaskiiged jõudsid Eestisse Skandinaaviamaadest ning üheks jalaskiikede erivormiks on laste kiikhobused. Iga pere meisterdas oma las-

tele kiikhobuse vastavalt oma fantaasiale ja kasutatavatele materjalidele.

Aegadel, mil autod ja traktorid olid veel haruldased, oli talu uhkuseks hobune, mis oli oluline osa taluelust. Unistus omaenda hobusest elas igas väikeses südames ning seetõttu sai kiikhobusest sajand tagasi laste lemmikmänguasi, mis sümboliseeris lapsepõlve.

Nüüd on võimalus avas-

tada ja imetleda erinevaid kiikhobuseid Tori hobusekasvanduses. Näitus jääb avatuks sügiseni. Tule uudistama! Kasvanduse muuseum on suvel (juuni-august) avatud kolmapäevast pühapäevani kell 10-18.

Tori muuseumiöö pani liikuma

LEA PUUST
TORI MUUSEUMI JUHATAJA

Liikumisaasta puhul kandis selle aasta muuseumiöö pealkirja „Öös on liikumist“. Tori muuseumis pandi liikuma mõned museaalid. Treeneri näpunäidete all sai teha harjutusi nii rangide, looga,

hobuseraudade, linamasina kui mõne muu esemega. Sai nii nalja kui naeru, aga võis ka tõsiselt pingutada. Kes ei soovinud treeningust osa võtta, sai aega veeta oliaidas näitust uudistades või lugusid kirja pannes.

Olge tänatud, Andra, Eve, Argo!

Etnoringtreening Tori muuseumis

Foto: Lea Puust

PILK MINEVIKKU

Suigu kolhoosi kauplus-söökla ja kontor 60.-70.-tel

Foto: SA Eesti Maaelumuuseumid, Eesti Põllumajandusmuuseum

Suigu kolhoosi kauplus-söökla

Suigu kolhoosi kauplus-söökla avati 1971. aasta juulis. Majja said endale ruumid ka velsker-ämma-emanda punkt, juuksur ja kompleks-tellimuspunkt, sidejaoskond ning raamatukogu. Ka osa kolhoosi juhtivatest töötajatest said endale uude hoonesse tööruumid, kaupluse ja söökla töötajate jaoks oli sinna ehitatud neli kahetoalist kõigi mugavustega korterit.

Kuna noorem rahvas ei tea, mida mõned sõnad tähendavad, siis pisut selgitusi. Velsker-ämma-emanda punkt võrdub tänapäeval perearstiga. Velskriil kõrgemat haridust ei olnud, aga ravis ta ikka kõiki haigusi, mis maainimesi kimbutasid. Mõni kõvema käega velsker tõmbas valutavaid hambaid ka välja. Juuksur ja komplekstallimuspunkt tegutsesid koos. Juuksur tegi oma juuksuritöid ja lisaks vahendas pesumaja teenust. Maanaised kasutasid pesumaja teenuseid päris agaralt, sest see oli taskukohane ja ega kodudes ju eriti kerge pesu pesta ei olnud. Igal kliendil oli oma personaalne number, mis tuli lina, tekikoti, padjapüüri jne külge ömmelda. Allakirjutanugi kodus on veel alles mõni vanemast põlvkonnast jäänud voodilina, kuhu on pesumaja number sisse ömmeldud. Lisaks sai mingi aja tagant villa vastu lõnga vahetada, selleks tuli eraldi auto.

Sidejaoskond oli tänapäevase postipunkti eelkäija. Samas tegut-

ses ka nn hoiukassa, mis oli pangateenus külas. Külas sai käia vastavalt vajadusele hoiuarvelt raha välja võtmas. Plastikust pangakaardid tulid ju alles peale Eesti iseseisvumist.

Kauplus oli võrreldes vanade ruumidega väga avar, lisaks korralikud laod ja olmeruumid. Allakirjutanul õnnestus koos emaga avamispäeval poes kaasas käia.

Söökla võeti kohapealsete inimeste poolt hästi vastu. Sööklast käidi perele ka isikliku mannerguga suppi või sousti-kartulit ostmas, sest tegusatel heina või viljakoristuse aegadel oli kõigil kiire.

Kui kolhoos tegevuse ära lõpetas, hakkas mõne aja pärast söökla ruumides tegutsema baar. Olid ajad, kui majas tegutses kaks baari. Teine baaridest asus velskripunkti ruumides, sest velskripunkt kolis peale Suigu lasteaed-alkkooli valmimist lasteaia ja kooliga ühte majja.

1990-ndate lõpus lõpetati maja kütmine keskküttega ja siis pidi igaüks hakkama saama nagu võimalik. Kaupluses oli statsionaarne keskküte, teised külmetasid ikka korralikult. 2006. aastal kolis majast välja raamatukogu, juba varem oli lasteaia soojema toa saanud sidejaoskond. 2020. aastal lõpetas majas tegevuse kauplus. Praegu on kunagine Suigu kolhoosi jaoks vajalik hoone eraomandis ja aktiivsest kasutusest väljas.

Viiv Tamla

Meenutusi vanadest aegadest: loomad ja linnud III

OSKAR JAAKSON,
SÜNDINUD LÖÖL 1897,
SURNUD 1978

(Algus Tori Valla Teatajas nr 4(68))

Kuldnookade puure oli aedas mitu ja üks neist lindudest õppis minu flöödi järele reinlenderit vilistama. Mitu aastat järjestiku tundsime sellest vilest linnu, kes ikka enda laulu sekka armastas põimida reinlenderi algtakte. Venna peremeheks saades tekkis korraldus massiliselt valmistada kuldnookapuure ja vist saja puuri ümber, mis said korraga üles pandud, kuid asi kujunes ootamatuks. Eelkõige neil osutus olema hästi organiseeritud teadetebüroo, nädali jooksul sai kõigisse puuridesse elanikud. Tõeliselt ei jätkunud kõigile Löö aedas nii palju usse ja putukaid kui vajasid, siis tehti

üldotsus kalduda taimetoidule ning hakati sööma mitmet liiki marju ja muid puuvilju. Polnud parata, pidi järgmiseks aastaks korterite arvu vähendama. Kunagi pole näinud nii julgeid kuldnooki kui 1962. a kolhoos Tasujas. Kaevasin lavas mulda ümber ja otse labida kõrvalt korjas usse poegadele viimiseks.

Pääsukestega on alati signinud suurim sõprus. Löö vanatoa juures leidis mitmel pool nii laulu- kui savipääsuke pesi. Öues räästa all, reheall talade küljes ja toa akna kohal leitse augus, mille toapool siiber ees. Seal asuvate pääsukestega oli igal suvel suuri vaidlusi poegade dieedi küsimustes. Poegadel komme vahtida pesäärelt ja see viis mõttele pakkuda neile söödavat. Harjumusest aeti nokk lahti, kui uss lähenes ja nii söötsin neid kepi otsast, mille lõhkise otsa vahele pandud uss. Vanadele pää-

sukestele selline abi sugugi ei meeldinud, ikka käristasid lõksuvahelt ussi ja viskasid minema. Poegadel polnud sellisest toitmise näha mingit viga.

Virumaal nägin meripardi (koskeli) elutarkust ja pedagoogilisust poegade suhtes. Koskel muneb munad meeter kuni kaks maast puu õõnsustesse või selleks paigutatud kastidesse. Nägin, kuidas perega pesast lahkuti. Vana lind pildus poegi ülevalt maha. Pojad kukkusid suure hädakisaga, millele iga kord vana vastas „pääk“. Kui pesa tühjaks pillatud, viskas vana veel palju prahti minema, kaapas pesa igati segi ja alles siis maandus ka ise. Asus poegade rivi ette ja viis nad oma järele vette. Välja kodust ja soojast pesast, küll elu õpetab ja ilm toidab.

Järgneb

Lehekuu sportlikud tegemised Toris

ANDRA SÖMER
TORI SPORDIKLUBI

PRIA Leader-programmi ja Rohe-lise Jõeama koostöökoostöö toetusel teoks saanud Terve Tori kanu-matk toimus kevadpühul, 1. mail. Tori matkakeskuse muhedeate nõuannete saatel asus teele kuuskümmend suuremat ja väiksemat matkaselli. Viira kooli juurest lasime kanuud vette ja Tori põrgus võtsime jälle välja. Vahepeale jäi 13 kilomeetrit mõnusat kulgemist mööda Navesti ja Pärnu jõge, imeline kevadine loodus ja hea seltskond. Kohviku Kuivarjutus keedetud soe supp maitstes peale väikest pingutust ka lihtsalt imeliselt!

Sulgpalliturniir Sulgtrall toimus Tori võimlas lausa kahel päeval. 5. mail selgitati tublimad paarismängijad täiskasvanute võistlusklassis. Paarilise määras traditsiooniliselt loos. Esimese koha saavutasid Inga Ohno ja Aare Orlovski, teise koha Janika Virkus ja Marko Šimanis ning kolmanda koha Angela Toht ja Rein Rebane. Noored võistlesid

Sulgtrallil osalenud õpilased

Foto: Andra Sömer

11. mail üksikmängus. Tüdrukute võitlesid esikolmikusse Triin Toht, Mathelyn Jaanimäe ja Sigrid Parm. Poistest olid tublimad Cris-Ronaldo Rohtla, Sten Parm ja Oliver Müller.

Aitäh osalejatele, koostööpartnereile ja toetajatele! Uute sportlike kohtumisteni!

PILTUUDISED

21. mail toimusid Kilingi-Nõmme Pärnumaa ja Saarde valla lahtised lamades surumise meistrivõistlused. Daigo Powerist osales kaks naist. Pärnumaa arvestuses saavutas 2. koha Kärolin Rohtla (fotol keskel) tulemusega 75 kg ja 3. koha Reya Soontalu (fotol paremal) tulemusega 57,5 kg

Foto: erakogu

13. mail toimus Treenitus MTÜ eestvedamisel Sauga alevikus esmakordselt kevadjooks, mis tõi 22-kraadises suvesoojuses rajale 350 jooksjat, kõndijat ja lastejooksudel osalejat. 10 km jooksu võitis ülikindlalt Martin Tarkpea, naiste arvestuses võidutses Anu Piiraja. Jooksu korraldus pälvis võistlejatelt kiidusõnu ja loodetavasti kuulub Sauga jooks edaspidigi Pärnumaa jooksukalendrisse

Foto: Kairi Lumberg

Rail Baltica Lepplaane ökodukti ja Kivisilla viadukti ehitustööd

Objekti üldandmed:

Lepplaane ökodukti ja Kivisilla teeviadukti ehitustööd riigihange nr 251909

Ehituse töövõtuleping nr 2023-K031 sõlmitud 06.04.2023

Tellija: OÜ Rail Baltic Estonia

Ehitaja: TREF Nord AS

Omanikujärelevalve: AS Infragate Eesti

Ehitustööde tähtaeg: 31.10.2024

Objektide põhinäitajad:

Nimetus	Ühik	Väärtus
Kivisilla viadukt BR2218		
Sõiduradade arv	tk	2
Viadukti pikkus	m	53,6
Viadukti laius	m	10,2–10,7
Vundamendi tüüp	vaivundament	
Kivisilla tee OR2218		
Pikkus	m	860
Katendi laus	m	6–7
Teepeenra laius	m	0,5–1,5
Muldkeha maks. kõrgus	m	11,5
Ökodukt BR2616		
Ökodukti pikkus	m	94,60
Ökodukti laius (sisegabariit)	m	14,50
Ökodukti kõrgus (sisegabariit)	m	7,50
Piirdeaed	m	517
Täitepinnas (ligikaudu)	m ³	200 000

Kivisilla viadukti ning sellele peale- ja mahasõidu rajamise näol on tegemist liikumisbarjääri leevendava meetmega – välditakse ja vähendatakse uue raudteetaristu poolt tekitatava liikumisbarjääri mõju inimeste liikumisvõimalustele.

Lepplaane ökodukti põhi-eesmärk on tagada metsloomadele läbipääs üle kavandatava Rail Baltica uue raudtee. Kavandatav Rail Baltica raudteetrass läbib hetkel metsa keskpunkti ning uue raudteetamm kõrgus on metsloomade ületamiseks ebasoodne (keskmine tammi kõrgus piirkonnas on 2,92 m), mistõttu on oluline tagada loomade liikumisvõimalus üle uue planeeritud raudtee.

Ehitustööde alguseks on planeeritud käesoleva aasta

juunikuul. Esimeste töödena on plaanis alustada raadamisjääkide koristusega, ehitusobjekti juurdepääsutee rajamisega ning muude ettevalmistustööde teostamisega. Rajatiste ehitustöödega (betoonitööd) ja pinnase täitetöödega alustatakse suve teises pooles. Ehitustööd lõpevad 31.10.2024.

Kivisilla viadukti rajamiseks on vajalik Kivisilla tee (nr 7300270) sulgemine lõigus Urge–Kuiaru kõrvalmaantee kuni Kõigutse–Oti tee.

Kehtiva liikluskorraldusskeemiga on võimalik tutvuda ning värskeimat infot ehitustööde kohta saab objekti Facebooki infolehel „Rail Baltica Lepplaane ökodukti ja Kivisilla viadukti ehitustööd“.

Vt www.torivald.ee.

SINDI POSTKONTORI LAHTIOLEKU AJAD SUVEL

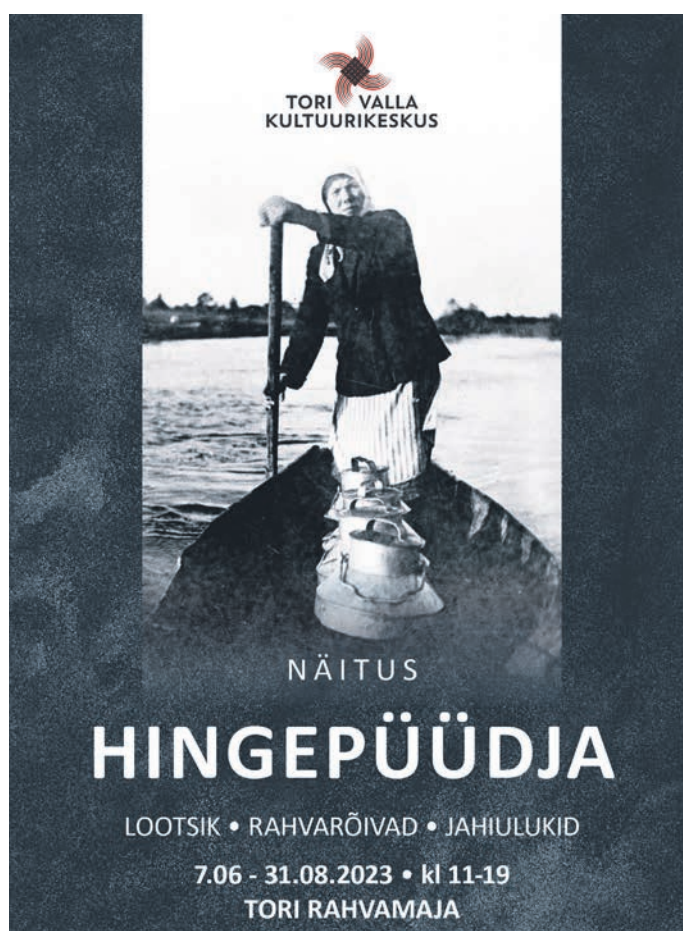

3.–31. juulil on Sindi postkontor avatud E, N kell 9–18.

T, K, R, L, P suletud.

NOORTEKESKUSTE LAHTIOLEKU AJAD SUVEL

- Are avatud noortekeskus ja Suigu noortetuba on 31. augustini lahti E–N kell 14–18 ja R kell 13–17, puhkuse ajal 3. juulist 7. augustini on noortekeskus kinni.
- Sauga avatud noortekeskus on 31. augustini lahti E–R kell 14–20, puhkuse ajal 3. juulist 7. augustini on noortekeskus kinni.
- Sindi avatud noortekeskus on 31. augustini lahti E–R kell 12–18.

23.07.2023 | 9.00 – 14.00

Maa ja taeva vahel saab toimuma

"Tori suvelaats"

Suvelaats saab toimuma Tori keskväljakul. Müügil põnevad käsitöö-, tööstus- ja toidukaupa ning vanavara. Laadalaval esineb ansambel Vanad Sõbrad! Laata korraldab Tori Kultuuriselts!

23.07.2023 | 10.00 – 14.00

"Röömsate laste päev"

Rahvamaja sisehoovis saab toimuma röömsate laste päev. Mõnus batuut ja lusti pakkuv karussell. Erinevad töötoad!

Kohtumiseni maailma keskpunktis!

TORI ÖÖMATK

"Tori pööningud"

Tule ja osale mõnusalt avastusretkel, kus avastame Tori tähtsamate hoonete katusealuseid. Matk saab toimuma neljapäeval, 13. juulil 2023. Koguneme kell 22 Tori kirikuhoone ees.

Oma osalemisest anna teada
5335 9496 või argo.juske@torivald.ee

RABAKONTSERT

"Muusikaline rännak"

Tule ja saa osa mõnusast rabakontserdist, mis toimub pühapäeval, 30. juulil 2023 Riisa rabas. Koguneme kell 15.30end parklas, et ühiselt seada sammud kontsertkohta.

Muusikaline rännak saab toimuma viiuliansambliga

"Amici"

Oleme omadega rabas!

Pühapäeval 9. juulil 2023

kell 14.00 Toris vallamaja aasal

XIII TORI PÕRGU TRIATLON

KAVAS:

- LASTE DUATLON (tasuta)
- NOORTE TEATETRIATLON (tasuta)
- PÕRGU TRIATLON

TRIATLONI DISTANTSID:

- ujumine 150 m
- jooksmine 800 m
- kanusõit 800 m + jooks finišisse 60 m

Triatlon toimub kaheleikmeliste võistkondade vahel, hastes duatlon on individuaalne!

Stardimaks võistkonna kohta 30. juunini 5 eurot
1.-8. juulil 10 eurot
stardipäeval, 9. juulil 15 eurot
Tori Spordiklubi liikmetele soodustus 50%

Info ja registreerimine tori.spordiklubi@gmail.com, 56910009 Andra Sõmer
juhendiga saab tutvuda www.torivald.ee või Tori Spordiklubi facebooki lehel

VASTSÜNDINUD VALLAKODANIKUD

Iti Õismets	28.04.2023
Koit Lüüsalu	30.04.2023
Ella Loora Gress	07.05.2023
Lexi Israeljan	15.05.2023
Alden Loob	17.05.2023
Lyanna Sõõrumaa	18.05.2023
Ardi Linder	19.05.2023
Geterin Solovjev	24.05.2023
Getter-Liisbet Tammela	26.05.2023
Maribel Sild	27.05.2023

Õnnitleme!

STATISTIKA

1.–31.05.2023 sündis 12 last. Suri 6, saabus 45, lahkus 49 ja vallasiseselt vahetas elukohta 9 inimest.
1.06.2023 seisuga on vallas 12 509 inimest, neist 6151 meest ja 6358 naist

Sassi Ehitus teostab ehitustöid:

- ✓ fassaadid
- ✓ katused
- ✓ puusepatööd
- ✓ siseviimistlus

Kontakt: 5632 9937 sassiehitus@gmail.com

Katusehooldus.ee
KATUSED KORDA

- KATUSTE PESU JA VÄRVIMINE
- Hooldus nii kivi-, plekk- kui eterniitkatustele
- Katus säilib kauem ja maja saab värske välisilme
- Küsi hinnapakumist:

tel. 555 094 76
info@katusehooldus.ee
www.katusehooldus.ee

PKM Teenused OÜ
Rehvide vahetus-müük

Tihase 23, Tori Vald
Sindi linn, Pärnumaa, 86705
tel. +372 56 27 83 40
teenusedou@gmail.com

TÄNU

Are kooli Suigu lasteaed soovib tänada MTÜ Mailast ja eriti Meritit ja Helvet.

Olete kogu aasta varustanud ja aidanud meid küll mööbli, vahendite, pillide, mängude ja veel palju, palju muuga. Nüüd kevadel taas väga suur üllatus – võimendus koos peamikrofoniga, mis oli muusikaõpetaja ammune unistus.

Tori Valla Teataja

Väljaandja: Tori vallavalitsus
Aadress: Pärnu mnt 12, Sindi, Tori vald, 86705 Pärnumaa
E-post: tori@torivald.ee
Toimetaja: Piia Salundi, tel: 5855 7158,
e-post: ajaleht@torivald.ee
Küljendus: OÜ Hansaprint, trükk: AS Printall
Leht ilmub üks kord kuus. Tiraaz on 5571 eksemplari ja see jagatakse Tori valla postkastidesse tasuta.
Toimetuse ootab kaastöid ja reklaame e-posti aadressile ajaleht@torivald.ee 8. kuupäevaks.
Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida.

TEATED

TORI SOTSIAALMAJAS JUUKSUR 10. juulil. Registreerimine juuksur Pamela tel 5340 8603. MANIKÜÜR/PEDIKÜÜR 17. juulil. Info ja registreerimine tel 529 7216, Ave.

KATUSE-, FASSAADI-, ÜLDEHITUS- JA VIIMISTLUSTÖÖD. Kortermajade renoveerimistööd. Pakume erinevaid lahendusi hoonete ja majade ehitusel. mehitus@gmail.com, 5352 9476

Rag.Mar OÜ tegeleb katuste, fassaadide, tänavakivide ja kanalisatsioonitrasside SURVEPESU ning hooldusega. Lisaks muruniitmine, hauakivide puhastus ja kasvuhoonete puhastus. Kontakt: 5343 1006, martinson.ragnar@gmail.com. Koduleht: www.kinnisvarakorda.ee

Ostan NÕUKOGUDEAEGSEID JA VANEMAID ESEMEID: portselanist nõud, klaasist nõud ja vaasid, keraamika, kunst, heliplaadid, raamatud, mänguasjad, mudelautod, hõbe jne. Tel 5803 0458

Ootame Tori ja Sindi kodukohvikute pidajaid!

TORI kodukohvikute öö toimub 5. augustil kell 17–22 Tori sees ja väljas kuni 7 km raadiuses ja veidi kaugemal. Registreerimine 17. juuliks: argo.juske@torivald.ee.

SINDI LINNA kodukohvikute päev toimub 19. augustil kell 12–18. Registreerimine 3. augustiks: argo.juske@torivald.ee.

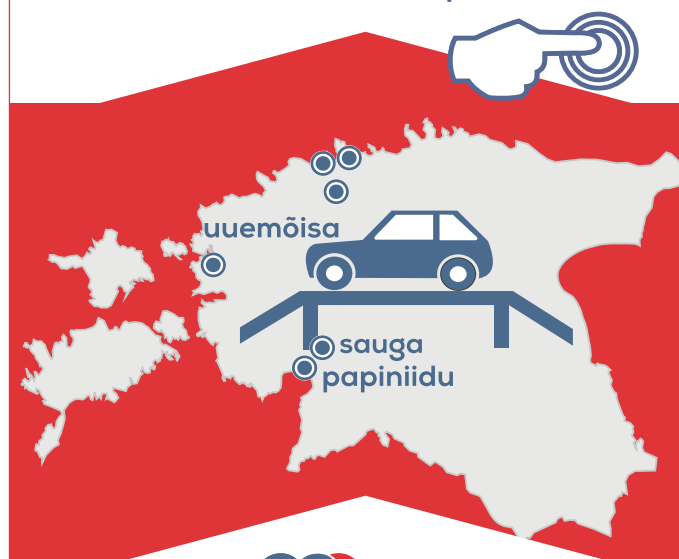
Registreerimisel lisa järgmine info:

- nimi;
- aadress;
- kontaktisik;
- lühitutvustus, võimalusel menüü;
- plakat.

Info tel 5335 9496 (Argo)

Metver OÜ teostab hooldusniitmist ja purustamist.
Info: Rain Nahku, 5809 4440.

tehnoülevaatus Drive-In või broneeri: proteho.ee

Sauga ülevaatuspunkt: Lauka tee 6, Sauga
Avatud: E-R 8–18 ja L 8–15
Telefon: 443 6990, sauga@tehnokuller.ee

SÜNDMUSTE KALENDER

Neljapäeval, 29. juunil

Kell 20 suveõhtu KONTSERT Sauga Musta Maja parklas. Esineb ansambel „Kõrsikud“. Tasuta!

Pühapäeval, 9. juulil

Kell 14 TORI PÕRGU TRIATLON Tori vallamaja aasal. Info ja registreerimine tori.spordiklubi@gmail.com või tel 5691 0009.

Kell 14 JUMALATEENISTUS Tori kirikus.

Neljapäeval, 13. juulil

Kell 22 TORI ÖÖMATK „Tori pööningud“. Algas Tori kiriku ees. Osalemisest teatada tel 5335 9496 või argo.juske@torivald.ee.

Laupäeval, 15. juulil

KODUKOHVIKUTE PÄEV Tammiste külas. Info tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee.

Pühapäeval, 23. juulil

Kell 9–14 TORI SUVELAAT Tori keskväljakul.

Kell 10–14 RÕÕMSATE LASTE PÄEV Tori rahvamaja sisehoovis. Batuut, töötoad ja karussell.

Kell 14 JUMALATEENISTUS Tori kirikus.

Kolmapäeval, 26. juulil

Kell 19 ARE PARGIJOOKS Are mõisa pargis.

Laupäeval, 29. juulil

Kell 12 TORI SILLA pidulik avamine. Kõik on oodatud!

KODUKOHVIKUTE PÄEV Eametsa külas. Info tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee.

Pühapäeval, 30. juulil

RABAKONTSERT „Muusikaline rännak“ Riisa rabas, esineb viiuliansambel Amici. Kogunemine kell 15.30 raba parklas.

Laupäeval, 5. augustil

KODUKOHVIKUTE PÄEV Kiiksama külas. Info tel 510 5498 või vilja.alamaa@torivald.ee.

Kell 17–22 Tori KODUKOHVIKUTE ÖÖ. Info argo.juske@torivald.ee.

Pühapäeval, 13. augustil

Kell 14 JUMALATEENISTUS Tori kirikus.

Laupäeval, 19. augustil

Kell 12–18 KODUKOHVIKUTE PÄEV Sindi linnas. Registreerimine 3. augustiks: argo.juske@torivald.ee.

Vaata lisa www.torivald.ee/sundmused

Tori valla raamatukogu haruraamatukogude lahtiolekuajad suvekuudel

- Sauga haruraamatukogu E-R kell 11–18 (kinni 17. juuli – 11. august)
- Sindi haruraamatukogu E kell 11–18 ja T-R kell 10–17
- Suigu haruraamatukogu E kell 15–19 ja T-R kell 11–17 (kinni 3.–30. juuli)
- Tori haruraamatukogu E-R kell 10–17 (kinni 3.–30. juuli)
- Tammiste väliteeninduspunkt N kell 10–17 (kinni 6.–31. juuli)
- Urge haruraamatukogu E kell 14–18

Perioodil 12.06–31.08

- Are haruraamatukogu E-R kell 11–18 (kinni 3.–30. juuli)

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD

Norma Miller	16.12.1930–16.05.2023
Aleksander Pallo	30.11.1933–21.05.2023
Lia Nõmmik	20.01.1935–06.05.2023
Ellen Künnapuu	26.08.1947–27.05.2023
Ella Männimets	17.09.1959–04.05.2023